

NOTULEN van de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, op 13 juni 2018, vanaf 20.00 uur.

Voorzitter: mevrouw P.J. Bouvy-Koene, burgemeester.

Griffier: de heer J. van der Does.

Aanwezige leden: mevrouw S.J. Boom, de heren J.Ph. Bos, mr. drs. C. Bremmer, P. de Bruijn (vanaf agendapunt 7), A. Deuzeman, drs. S.W.C. van den Dool en C.J. van der Elst, mevrouw D.A. van Es, de heren A.B. de Graaf, B. Lavrijsen en E.M.L.H. Maassen, mevrouw K.S. van Meenen, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heer J.A.E.L.M. van Rixtel, mevrouw J.C. Schroot en de heren A.A. in 't Veen, G. Zeelt en R.J.M. Zoetemelk.

Afwezig: mevrouw drs. E.C. van Herk.

Aanwezige wethouders: (vanaf agendapunt 5) de heer mr. M.N. Cramwinckel, mevrouw drs. M.A.M. Lamers en de heer drs. N. Mol

1. Opening

De **voorzitter**: Dames en heren, hartelijk welkom. Het is gezellig druk, maar ik wil toch beginnen met de vergadering.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Instellen commissie voor Onderzoek van de geloofsbrieven

De **voorzitter**: Ik stel voor om deze commissie in te stellen, bestaande uit de leden Bremmer, Schroot en Zeelt. Daarbij stel ik u voor om dit wat de twee leden betreft een roulerende commissie te laten zijn, maar om de heer Bremmer voor vier jaar als vaste voorzitter te benoemen, zodat als er geloofsbrieven moeten worden onderzocht, wij gewoon een commissie hebben die wij meteen kunnen vragen om op te treden. Ik ga er zomaar van uit dat u dat voor vanavond een briljant idee vindt.

Het voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

3. Afscheid wethouders

De **voorzitter**: Wij nemen vanavond afscheid van twee wethouders, Hans Rasch en Daan Binnendijk. Die ga ik natuurlijk even toespreken. Afgelopen dinsdag hadden we onze laatste collegevergadering in deze samenstelling. Toen hebben we hier in een klein gezelschap al even bij stilgestaan, maar ik wil dat nu ook in het openbaar doen, waarbij ik de beide heren graag nog even toespreek.

Hans, je volgde na een onverwacht vertrek van Bianca Bremer haar op als wethouder. Als adviseur had je al menig gemeentehuis van binnen en van buiten gezien, maar het wordt toch anders als je zelf als dagelijks bestuurder aan de touwtjes mag trekken in je eigen Voorschotense gemeentehuis. Als fractievoorzitter zat je in het duale bestel aan de andere kant en controleerde je, maar nu zette je de koers uit. Dat moest je tussentijds doen in een portefeuille waar de nodige uitdaging in zat. Je hebt dat met grote inzet gedaan. Soms wist je tot het irritante toe tijdens de collegevergaderingen door te dringen tot de kern van de discussie en werd datgene wat vanzelfsprekend leek, ineens toch meer onzeker. Als je daarin volgens Daan te verging, wist hij wel weer het corrigerend vermogen te zijn. Dat deed hij op een manier die wij allemaal konden hebben en jij in het bijzonder.

Je bent op social media actief. Dat heb je ook geweten. Je was vindbaar en bereikbaar voor de inwoners. Bij jou vonden ze een luisterend oor. Je hebt met menigeen gecommuniceerd over zaken in de gemeente die mensen niet of juist wel aanstonden. Je kon niet iedereen gelukkig maken. De meeste bestuurders kunnen dat niet, maar je nam wel de tijd om uit te leggen waar we mee bezig waren en gaf dat ook een vervolg binnen de ambtelijke organisatie om mensen in ons dorp verder te kunnen krijgen dan waar ze op dat moment mee bezig waren en waar ze in stil stonden.

Er lijkt nu eindelijk tijd voor die lange reis die jullie samen wilden maken, Marleen en jij, maar het toch wat onverwachte raadslidmaatschap van Marleen gooit waarschijnlijk opnieuw roet in het eten. Dan toch maar weer met de zelfopgebouwde camper het land door. De foto's van jullie laatste trip laten in ieder geval zien dat het goed toeven is op de rustieke plekjes die jullie uitzoeken.

Hans, ik hoop dat jij je draai in het toch zeker wat minder hectische dagelijkse leven zult vinden. Vanaf de relatieve zijlijn blijf je dicht bij het openbaar bestuur van Voorschoten. Ik denk niet dat je die nabijheid op zich heel erg zult vinden. Het ga je

goed. Dank voor alle inzet. Ik hoop je nog vaak te zien en mee te maken in het mooie Voorschoten.

(Applaus; de burgemeester overhandigt afscheidscadeaus aan de heer Rasch.)

De **voorzitter**: "Daan, transfervrij en op zoek naar een nieuwe club"; zo meldde jij je vertrek op Twitter. Het moment waarvan je wist dat het ging komen, is vandaag. Je neemt afscheid als wethouder in Voorschoten. Je hebt je kandidaat gesteld voor die baan bij de Wereldbank. Je bent wethouder Financiën geweest. Financiën zit er dus in. Wie weet gaat het dus lukken! Ik zal Rutte even bellen.

Als opvolger van Eppe Beimers werd het college getrakteerd op een bestuurder die nogal afweek van zijn voorganger. Daar waar Eppe rustig was en daar waar zijn inbreng uitblonk in volzinnen van enige lengte, was jij in de collegevergadering vaak de relativiserende partij aan tafel. Humor en cynisme op de juiste momenten waren je niet vreemd en we hebben ervan genoten. Een wethouder Verkeer zonder rijbewijs, dat is natuurlijk humor op zich, maar je bent een bestuurder die zich in de spits waarin hij terechtkwam, goed staande wist te houden wat je portefeuille betreft. Maar je had ook al heel wat meters op de teller. Dat scheelt.

Het was een hobbelige reis in Voorschoten, met voldoende uitdagingen om de dagen mee te vullen. Het was geen corvee en je hebt je met bezieling en passie van je taak gekweten. Daarvoor heb je soms ook vanuit je eigen partij, het CDA, weerstand tegen het voorgestelde beleid moeten overwinnen. Je had met sommige raadsleden een beetje een haat-liefdeverhouding, maar je speelde niet op de man of de vrouw. Toch liet je altijd even vilein weten hoe bij jou de vlag ervoor stond.

Daan, jouw lijstje van ideeën voor een nieuw college in Voorschoten bevatte de aanbeveling het CDA op te nemen in het college. Die aanbeveling is niet overgenomen. Ik zou van mijn kant de aanbeveling aan het CDA willen doen om jou waar dan ook, in de regio of daarbuiten, te vragen om wethouder te worden.

(Applaus)

De **voorzitter**: Dat is een garantie voor werklust, betrokkenheid, teamgeest en een flinke dosis humor. Ik wens je alle goeds voor de toekomst.

(Applaus; de burgemeester overhandigt afscheidscadeaus aan de heer Binnendijk.)

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter, Daan. Bij de start van het wethouderschap van Daan kwam vanuit het Katwijkse het bericht dat de raads- en collegevergaderingen in Voorschoten niet meer hetzelfde zouden zijn. We hebben het geweten! Met Daan in de zaal, in de raad en in het college is het lastig om de orde te houden. Als voorzitter twijfelde u af en toe of u moest lachen of in moest grijpen. En dan zwijg ik maar over wat er allemaal over tafel kwam in onze fractie. Never a dull moment; relativering ten top bij Daan.

Daan, in november 2016 viel je met je neus in de boter. Je werd wethouder in Voorschoten en korte tijd later was je het langstzittende lid van het college. Zelf spreek je graag van "het seniorwethouderschap". Je werd bij je aantreden geconfronteerd met provinciaal toezicht. Het werd daardoor een spannende maar drukke periode. Je hebt voor vuren gestaan. Je hebt ons dorp in korte tijd goed leren kennen en je hebt al je kwaliteiten moeten gebruiken om Voorschoten er weer bovenop te krijgen. Dat is je gelukt. We zagen een Daan die op zijn eigen wijze zaken regelde en met humor wist te relativeren, zonder daarbij de ernst van de zaak uit het oog te verliezen. Dat geldt ook voor je uitspraak bij discussies in de fractie en over verhoudingen met andere overheidsinstanties; je zei dan dat een bepaalde houding erop neerkomt dat Voorschoten Noord-Korea nog één keer waarschuwt alvorens sancties op te leggen. Over welke overheid dat ging, ben ik vergeten, maar het volgende punt geeft dat misschien aan. Onder jouw leiding is het gelukt om Voorschoten onder het financieel toezicht vandaan te halen. De nieuwe coalitie krijgt daarmee de opdracht om dat wat met veel inzet is bewerkstelligd, vast te houden: een gedegen financieel beleid, waarbij lastige boodschappen onvermijdelijk zijn.

En dan Daan als mens. Je staat altijd open voor vragen. Onze Cees, Cees Bremmer, liep weleens bij je naar binnen met de vraag om even mee te fietsen om een situatie te gaan bekijken. Dat waren punten waar burgers vragen over hadden. Het bleef niet bij kijken. Voor relatief eenvoudige vragen van burgers die door de bureaucratie onnodig lang moesten wachten, stond jij open; je loste ze op. Een voorbeeld is het verlenen van een standaardparkeerplaats aan iemand met een handicap. Je hoorde het probleem, pakte het op en regelde het. Wat mij ook is bijgebleven, Daan, is je optreden in de Dorpskerk, waarbij de politiek ervan langs kreeg, maar waar jij degene was die het ook opnam voor de raad. Dat siert ook de persoon Daan: je maakt van je hart geen moordkuil en staat voor de zaak.

Ik sprak je kort geleden over de afgelopen periode. Je zei dat het wethouderschap in Voorschoten erg leuk is, ondanks de moeilijke periode die je als wethouder hebt gehad. Dat zegt iets over je geschiktheid voor het vak. Je beschikt over grote kwali-

teiten, waarbij je humor en relativeringsvermogen krachten zijn maar tegelijkertijd dus ook leiden tot een standje van onze voorzitter.

In Voorschoten wethouder zijn is een hoogtepunt. Ik heb dat bij Eppe Beimers ook gezegd: Eppe stopte op zijn hoogtepunt. Dat vind jij zelf ook; dat heb je gezegd. Ze zeggen weleens dat je op je hoogtepunt moet stoppen, Daan. Voorschoten is een hoogtepunt, maar voor jou zeker geen eindstation. Je hebt laten zien over bijzondere gaven te beschikken. Je was streng waar nodig en kwam met een kwinkslag waar dat hielp. Met die authentieke houding heb je veel bereikt. We krijgen straks nog één keer de kans om te luisteren naar een bevlogen toespraak waarin dit soort zaken nog eens aan de orde komen. Het is altijd weer een verrassing wat er bij jou uit komt.

Ik spreek voor mijzelf en voor mijn fractie, maar ik denk ook voor de hele gemeenteraad als ik zeg dat het een genoegen is geweest om met je te werken. Voorschoten heeft geluk gehad dat jij de kar hebt mogen trekken. Het waren twee mooie, drukke jaren.

We gaan nog een keer uit eten met elkaar, Daan, en een stuk dichterbij huis voor de fietstocht terug naar Rijnsburg, want we doen dat in Leiden. Op de fiets onderweg of terug naar huis heb je alle weersomstandigheden meegemaakt, ook in Voorschoten, maar of het nu stormde of regende in Voorschoten, je stond er. Als CDA zullen we later nog stilstaan bij je vertrek. Ik houd het nu bij deze woorden, maar ik wil je alvast een paar cadeaus aanbieden. Voor je vrouw Cora is er een bos bloemen, die ze nu overhandigd krijgt door ons burgerraadslid Patricia Kortekaas. Daarmee wil ik ook aangeven dat het niet alleen hier moeizaam kan gaan, maar dat er thuis ook het nodige gemis is door de tijd die je hier hebt moeten doorbrengen. Dat is niet mis geweest, Daan. Cora, ook bedankt!

(Applaus; mevrouw Kortekaas overhandigt bloemen aan mevrouw Binnendijk.)

De heer **Zoetemelk** (CDA): Daan, er zijn ook een paar cadeaus voor jou. We weten inmiddels dat je erg houdt van de Leidse regio en dat je een beetje Voorschotenaar bent geworden. Vandaar deze toepasselijke cadeaus. Je zult het meest blij zijn met de Voorschotense bierpul.

(Applaus; de heer Zoetemelk overhandigt afscheidscadeaus aan de heer Binnendijk.)

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Twee wethouders gaan ons vandaag verlaten. Ik zou namens onze fractie graag tegen beiden iets willen zeggen.

Ik begin met iemand die niet van onze partij is, Daan Binnendijk. Hij is, zoals velen overigens, op een rijdende trein gestapt in een relatief moeilijke periode. We weten allemaal wat er aan de hand was en hoe zwaar 2017 is geweest. Ik heb weleens het idee dat niet iedereen in de Voorschotense samenleving ten volle door heeft gehad wat er was gebeurd indien wij niet onder het verscherpt toezicht van de provincie vandaan waren gekomen. Hoe zinvol waren de gemeenteraadsverkiezingen dan nog geweest en hoezeer was het college dat er straks aankomt, dan nog in staat geweest om beleid te ontwikkelen? Dat is gelukt en we willen graag vaststellen en onderstrepen dat onze wethouder van Financiën daar een zeer gedegen bijdrage aan geleverd heeft. In die zin dank ik je niet alleen namens onze fractie maar eigenlijk namens de hele samenleving van Voorschoten voor het resultaat, waar jij een belangrijke bijdrage aan geleverd hebt. Wellicht komen er nu wat meer tijd en ruimte voor andere dingen. We zullen je missen. Je was iemand die soms met stevige hand en een groot postuur terecht moeilijke besluiten wist door te drijven. In die zin denken we dat je de goede persoon op de goede plek op het goede moment was. We zullen jou, je daadkracht, het plezier dat je uitstraalt en je humor missen. We gaan je straks iets overhandigen waar je nu wellicht meer tijd voor hebt. Als je thuis bovenop je dak gaat staan, richting Voorschoten kijkt en op je allerhardste stemniveau "Voorschoten, gaat het goed met je?" roept, denk ik dat we je hier binnen deze raadzaal nog kunnen horen. Je zult dan antwoord krijgen. Dank je wel!

Dan Hans Rasch van ONS Voorschoten. Ook hij is halverwege of op driekwart van de rit op een rijdende trein gesprongen. Dat is niet makkelijk: onverwachts, uit stand een sprong van meters omhoog en ervoor zorgen dat je het regelt in een moeilijke politieke situatie. Terugkijkend denkt onze fractie dat je het voortreffelijk gedaan hebt. Je bent bij uitstek een wethouder gebleken die in staat is om complexe materie in simpele lijnen en in simpele woorden uiteen te zetten en daarbij tevens met een niet aflatend enthousiasme, inzet en drive alle kanten en alle dimensies van een probleem of een item weet te belichten. Hoe complex ze ook mogen zijn, het is je gelukt. We zullen jou herinneren als een wethouder die in staat is om aan een breed publiek in de raadzaal maar zeker ook daarbuiten, naar de lokale samenleving, dingen uit te leggen door aan te geven hoe ze echt in elkaar zitten. En ja, het is zo dat je weleens in een moeilijke situatie op deze plek hebt gestaan. Terugkijkend is dat begrijpelijk. Aan de ene kant moest je kiezen tussen enerzijds een ethische lijn, het voortzetten van beleid dat voorgangers – zonder naam of toenaam te noemen, wie dan ook – al ingezet hadden en anderzijds de ratio en de wijsheid van die dag, van

dat moment. Wat te doen? We willen je graag meegeven – we denken dat dat rationeel, terecht en redelijk is – dat welke keuze je op zo'n moment ook had gemaakt, er altijd groepen of partijen, al dan niet als beste stuurder aan de wal staand, hadden gezegd dat die ene keuze voor A of juist voor B of C niet de juiste was. Dat is "part of the game of politics". We denken dat je het heel goed gedaan hebt.

Het cadeautje dat we voor jou uitgezocht hebben, heeft te maken met, in het Italiaans, il falchetto. Dat staat voor "valk". Een valk is een dier dat op ongeveer 100 meter hoogte kan staan te bidden. Dat had ik natuurlijk in de richting van Daan moeten zeggen, want dit gaat nu niet helemaal op; sorry, maar dat terzijde. Een valk is in staat om overzicht te houden en vanaf een grote afstand details te kunnen zien. In die zin willen we je graag dit cadeautje meegeven. Nu even tegen iedereen: dit cadeautje is aangeschaft bij een bekende wijnhandel aan het Levendaal in Leiden. Compleet off the record wil ik toch even kwijt dat ik daar een behoorlijk aantal Wassenaarders tegenkwam met wie het uitermate aangenaam converseren was, maar dat heeft niets te maken met regiokeuzes. Maar dat terzijde.

(Applaus)

De heer **Van den Dool** (VVD): Voorzitter. Namens de VVD-fractie wil ook ik beide vertrekkende wethouders bedanken. Hans, ik begin met jou. We kennen je als eigenzinnig wethouder. Dat is hartstikke goed. Je hebt ons als fractie maar volgens mij ook als raad regelmatig geprikkeld met een eigen mening of door onze overtuiging toch nog even tegen het licht te houden. Dat kan ik altijd wel waarderen. Soms leidt dat wel tot een verzuchting, maar uiteindelijk is het eigenlijk heel erg goed. We weten ook nog dat je begon met het onderwerp van de Duivenvoordecorridor en misschien een klein foutje in de maatvoering maakte. Dat zijn we gauw vergeten, want je hebt de afronding van het project Vlietwijk met inzet en volle overtuiging gedaan. Het was erg goed dat je daar veel te zien was en voor de mensen daar ook echt iets hebt betekend. Dat is hartstikke goed. Dank daarvoor!

Daan, ik kan zeggen: wat hebben we gelachen. Maar dan doe ik je toch wel een beetje tekort, want je hebt inderdaad heel veel moeilijke onderwerpen met ons meegemaakt, vooral op het gebied van financiën. Dat heb je vooral weten te doen met humor omkleed, zodat de inhoud er uiteindelijk toch serieus en goed doorheen is gegaan maar op een prettige manier. Dat is volgens mij een grote gave. De andere grote gave die je hebt, is dat je je, hoewel je buitenstaander bent omdat je als wethouder van buiten kwam, in korte tijd heel erg snel in dit dorp hebt weten te wortelen. Tenminste, ik ben door heel veel mensen aangesproken die jou meteen

kenden, niet alleen bij de achternaam maar vooral ook bij de voornaam, en die wisten wat je gedaan hebt. Je had misschien de mazzel om volgens mij al op dag twee of dag één in het Provinciehuis te zitten. Op dag twee hing er voor jou al een span-
doek bij het station, maar ook die onderwerpen, die lastig waren en die meteen op je afkwamen, heb je gewoon aangepakt en geregeld op een manier die we in deze raad graag wilden maar waarover ik ook van inwoners veel positiefs heb gehoord. Dat heb ik telkens gemerkt. We hebben samen in Holland Rijnland gezeten. Ik weet dat je bijvoorbeeld ook op het punt van de afvalverwerking voor Voorschoten hebt gepleit. Daarbij heb je ook stevig voor Voorschoten op de tafel geslagen om dingen te zeggen en te doen. Dat is een grote gave die jij als wethouder had. Heel hartelijk dank daarvoor. Wij drinken er, ook privé, vast nog wel een keertje iets op.

(Applaus)

De heer **Rasch** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Geheel tegen mijn gewoonte in zal ik proberen om mijn tekst van papier, althans van mijn scherm, te lezen. Dit is een moment waarop je geen dingen wilt overslaan die van belang zijn.

Geachte voorzitter, mevrouw de burgemeester, geachte leden van de gemeenteraad, leden van het college en overige aanwezigen. Ik denk dat een persoonlijk woordje nu op z'n plaats is. Twee maanden geleden bezocht ik de bewoners van de school aan de Marijkelaan. U weet wel: dat leegstaande schoolgebouw, dat enkele jaren geleden met inzet van veel vrijwilligers geschikt is gemaakt voor de opvang van statushouders en vorig jaar leeg kwam te staan. Dat gebouw is sinds april van dit jaar in gebruik voor dakloze gezinnen in afwachting van een reguliere woning. Een van de kinderen die daar onderdak krijgen, een meisje van 9 jaar, vroeg mij: "Wat doet een wethouder en welke wet houdt u dan?" Tja, daar sta je dan. Wat doet een wethouder?

Toen ik in mei 2017 geheel onverwacht geroepen werd tot het wethouderschap, dacht ik een redelijke notie te hebben van waar ik aan begon. Ik heb in mijn werk de afgelopen 25 jaar immers vele wethouders gesproken en gediend, maar al snel bleek dat het echte werk in deze gemeente en onder deze omstandigheden andere koek was. De omstandigheden waren dan ook niet bepaald doorsnee. Voorschoten zat midden in een economische crisis en in minder dan een jaar tijd was het college volledig vernieuwd, waarbij ik de laatste nieuwkomer was. De langstzittende wethouder was toen Daan Binnendijk, met slechts zeven maanden op de teller. Gelukkig is Daan een ervaren wethouder en is Nanning een natuurtalent, wat in combinatie met een professionele burgemeester het werk als beginnend wethouder een stuk

makkelijker maakte. Het college moet ook een team zijn en als team was er een klik. De goede chemie zorgde ervoor dat enerzijds keihard werken en anderzijds gezonde ontspanning mogelijk was.

Als wethouder word je regelmatig gevraagd om in te stemmen met voorstellen. Dat zijn soms uitwerkingen van bestaand beleid, vaak reacties op verzoeken van burgers en bedrijven en ook wel voorstellen voor nieuw beleid. Om mijzelf enigszins structuur te geven, greep ik terug naar de waarden van de advocaat Paul Harris. Paul Harris ontwikkelde in de jaren twintig van de vorige eeuw een ethische code, een richtlijn, die houvast biedt bij het omgaan met nieuwe situaties. Hij formuleerde een viertal vragen, de four-way test. Indien alle vier de vragen positief beantwoord worden, garandeert deze test dat je ethisch verantwoord bezig bent. Die vier vragen zijn gewetensvragen, waarbij per vraag de moeilijkheidsgraad toeneemt. Voor het werken als wethouder heb ik mij voornamelijk beperkt tot de eerste twee vragen. De eerste vraag is: is het gebaseerd op waarheid en kloppen de feiten? Als het antwoord daarop positief is, is de tweede vraag: is het billijk voor alle betrokkenen? Mijn ervaring is dat de eerste twee vragen van de four-way test voldoende aanknopingspunten bieden voor de beoordeling van beleid. Wanneer er wrijving blijkt te zijn tussen rechtmatig handelen van de overheid en redelijkheid, ligt dat vaak aan het niet kunnen voldoen aan de eerste twee ethische vragen. De breedte van mijn portefeuille maakte dat ook niet makkelijk.

Toen het meisje vroeg welke wet ik moest houden en wat dat inhield, kon ik haar dus vertellen dat er in haar geval sprake was van een Woningwet, waarin staat dat iedereen recht heeft op een dak boven zijn hoofd, en de Onderwijswet, die garandeert dat alle kinderen naar school mogen gaan. Dat laatste was in haar geval natuurlijk wel een beetje dubbel, gegeven het feit dat zij in een school gehuisvest was, maar de ironie ontging haar gelukkig. Het meisje knikte aandachtig en zei dat ze het allemaal begreep. Toen vroeg ze of ik het leuk vond om het te doen. Toen kon ik alleen maar bevestigend antwoorden. Dat is waar. Het waren twaalf maanden, maar wel twaalf heel erg intensieve maanden waarin ik met veel enthousiasme, betrokkenheid en energie mijn werk als wethouder heb uitgeoefend. De grootste uitdaging daarbij was om, ondanks het feit dat we als gemeente praktisch geen geld hadden, toch dingen te doen die van belang zijn voor onze inwoners, voor de samenleving en voor het milieu.

Dit had ik natuurlijk nooit kunnen doen zonder de hulp van enkele heel bijzondere mensen. Allereerst is daar natuurlijk mijn partner Marleen, die heeft moeten toestaan dat ik soms op de meest onmogelijke tijden zei: ik moet dit nog even doen of

ik moet daar nog even naartoe; ga jij maar alvast naar bed. Uiteraard was er de steun van mijn fractie, die zich met de verkiezingen nota bene geheel vernieuwd heeft, zodat je eigenlijk in de loop van de tijd kunt spreken van twee fracties. Mijn fractie heeft mij steun en ruimte gegeven om mijn taken te vervullen, maar natuurlijk geldt dit ook voor de gehele gemeenteraad, die mij het vertrouwen heeft gegund om mijn werk te doen. Enkele raadsleden in het bijzonder, uit zowel de oude raad als de nieuwe raad, boden mij in bepaalde situaties raad en advies. Dat heb ik zeer gewaardeerd. Dat die steun uit alle politieke windrichtingen kwam, maakt mij in het bijzonder dankbaar, want ik wil er echt voor alle Voorschotenaren zijn.

Er waren natuurlijk vele bevlogen en enthousiaste ambtenaren; ik zie er een paar hier in de zaal. Met enkelen van hen heb ik vurige debatten gevoerd, waarbij het los van ieders positie ging om het vinden van een oplossing die recht doet aan met name de eerste twee ethische vragen. Die debatten waren over het algemeen heel vruchtbaar en leidden vaak tot grotere creativiteit en betere resultaten. Ik noem natuurlijk ook de vele inwoners en ondernemers die met vragen en suggesties kwamen. Er waren een grote betrokkenheid en bereidheid om vanuit redelijkheid tot oplossingen te komen. Zeker niet in de laatste plaats ben ik dank verschuldigd aan mijn collega-collegeleden voor de prettige en positieve sfeer waarin we elkaar oprecht gunden om in de schijnwerpers te staan, oprecht blij waren met elkaars successen en meeleefden met elkaars worstelingen en puzzels. Ik doel uiteraard ook op de vaste ambtelijke ondersteuning. Conny, als je meekijkt: zonder jou hadden we nooit kunnen bereiken wat we bereikt hebben. Dat geldt ook voor Alexander, die beneden meekijkt, en natuurlijk voor Andreas. Ook zij waren belangrijke spelers in het team. Ik wil niet nalaten uit te spreken dat ik erg blij ben met de twee nieuwe wethouders, die nog benoemd moeten worden: Monique en Marcel. Ik ken beiden al enige tijd. Ik heb er alle vertrouwen in dat zij Voorschoten vooruit gaan helpen, samen met Nanning, die nu de functie van oude rot in het team mag vervullen.

Ik trek mij nu terug uit de actieve politiek, maar ik blijf betrokken bij het vooruithebben van Voorschoten. Dat kan op vele manieren en de uitdagingen die er liggen, zijn niet gering. Voor de korte termijn wil ik meer tijd en aandacht voor mijn lieve vrouw Marleen hebben, want zonder haar zou het leven veel minder glans hebben.

Ik dank u allen voor de vriendelijke woorden en ik hoop spoedig met u een glas te mogen heffen op ons dierbare Voorschoten. Ik dank u wel.

(Applaus)

De heer **Binnendijk** (CDA): Voorzitter. Allereerst dank voor alle mooie woorden en cadeaus die zojuist gewisseld zijn. Het doet je toch altijd goed als er zulke mooie lovende verhalen over je verteld worden. Ben ik overigens goed te verstaan? Ben ik intimiderend genoeg? Oké.

Ik sta hier toch enigszins onwennig, niet zozeer vanwege het feit dat ik het woord heb maar omdat het de gewoonte is om bij een afscheidsspeech niet geïnterrumpeerd te worden. Dat ben ik, als ik in Voorschoten aan het woord was, bepaald niet gewend.

De heer **Maassen** (SP): Ik wil je wel helpen!

De heer **Binnendijk** (CDA): Dat wilde ik net voorstellen. Misschien kunnen de heren De Graaf en Maassen mij helpen door af en toe, lukraak in mijn betoog, even op de knop van de microfoon te drukken.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter, een persoonlijk feit!

De heer **Binnendijk** (CDA): Dan krijg ik door de microfoonlichtjes toch een beetje het vertrouwde gevoel dat dit eigenlijk gewoon een heel normale speech is.

Toen ik in oktober 2016 door het CDA werd benaderd om wethouder te worden van Voorschoten, wist ik eigenlijk helemaal niks van Voorschoten. Ik kon mij ook niet herinneren dat er veel heftigs speelde in Voorschoten en ik dacht dat het in zeer rustig bestuurlijk vaarwater lag. De signalen kwamen echter steeds sneller dat het toch iets anders lag. Allereerst kreeg ik van mijn voorganger in mijn inwerkperiode een lijstje van vijf personen die ik moest vermijden. Ik ga ze hier nu niet opnoemen. Ik kan er wel iets over zeggen. Het waren niet alleen maar vrouwen – wellicht dacht u dat – en ik moet ook eerlijk zeggen dat het me niet is gelukt om hen te vermijden.

Voordat ik op 8 december 2016 werd benoemd, wist ik dat ik vier dagen later samen met de burgemeester op audiëntie mocht komen bij de gedeputeerde om te praten over de begroting van Voorschoten. Ik probeerde nog: "Geachte gedeputeerde, ik neem aan dat ik hier ben om de complimenten voor onze begroting in ontvangst te nemen". Maar we werden onder preventief toezicht geplaatst, een feit dat zeer bepalend is geweest voor 2017 en daarmee ook voor mijn wethouderschap in Voorschoten. Zo staan de bijeenkomst in de kerk en ook de begrotingsbehandeling van november me nog helder voor de geest. Ook gelijk in het begin, in december 2016 en de maanden daarna, speelde het dossier van het duurzaamheidscentrum of

afvalbrengstation – het is maar aan welke kant je op dat moment stond – dat leidde tot heftige discussies in de raad en ook daarbuiten. Het leidde zelfs tot een span doek bij het station. De tekst weet ik niet meer precies, maar mijn achternaam rijmt op "Dobbewijk" en de combinaties waren dus snel gemaakt.

Er zijn bestuurders die zo ijdel en vol van zichzelf zijn dat ze bij hun afscheid menen dat ze nog een wijze raad mee moeten geven voor de toekomst. Zo iemand ben ik ook. Allereerst de financiën. Er zijn mensen die denken dat nu het preventief toezicht is opgeheven, de financiële problemen voorbij zijn. Dat is niet zo. We staan nog niet eens halverwege; we staan echt nog in de beginfase. Van het plan zoals dat in de begroting is vastgelegd, moet nog heel veel worden uitgevoerd. En er komen ook tegenvallers, extra kosten die ook financieel gedekt moeten worden. Met mijn financiële bril op heb ik me dan ook wel enigszins verbaasd over het coalitieakkoord. Voor veel voornemens is er in ieder geval nu nog geen financiële dekking. Ik denk ook niet dat die makkelijk te vinden is. Het commentaar van de PvdA in het persbericht dat de teleurstelling op de loer ligt, vind ik van een bijna poëtische schoonheid. Dit was mijn eerste reactie, met mijn financiële bril op. Aan de andere kant moet ik ook zo eerlijk zijn om te erkennen dat het gemeentehuis te klein zou zijn als het coalitieakkoord zou bestaan uit twee zinnen: "Financieel gezien is er de komende vier jaar niks mogelijk. U kunt dus wel raden wat we de komende vier jaar gaan doen." Dat zou ook niet prettig zijn. Het coalitieakkoord geeft wel richting en visie. Wellicht ligt daar de opdracht voor de komende vier jaar. De financiële omstandigheden zijn zwaar; dat weten we allemaal. Laten we dan ook niet te veel nadruk leggen op de dingen die niet lukken, maar laten we veel nadruk leggen op de dingen die ondanks die zware omstandigheden wel lukken.

Een tweede en laatste punt dat ik nog wil aanstippen, is de bestuurlijke toekomst. De gemeenteraad gaat nadrukkelijk voor de zelfstandigheid van Voorschoten. Dat ligt ook vast in het coalitieakkoord. Dat is ook goed. Ik wil echter meegeven dat een fusie niet een doemscenario is. In 2002 was ik als fractievoorzitter van het CDA in Rijnsburg nog een van de weinige strijders voor zelfstandigheid; ik was toen een soort René Zoetemelk. Nu, zestien jaar later en ruim twaalf jaar na de fusie, moet ik concluderen dat de voorzieningen en de openbare ruimte in Rijnsburg zo goed zijn dat een zelfstandig Rijnsburg dat nooit had kunnen betalen. Vandaag is de paardenmarkt in Rijnsburg; ook dat gaat gewoon door. Zelfstandigheid is goed, maar als het niet meer gaat, durf dan ook voor de inwoners van Voorschoten over uw eigen schaduw heen te springen.

Tot slot wil ik een aantal mensen bedanken. Allereerst mijn vrouw en kinderen. Na twaalf jaar wethouderschap in Rijnsburg en Katwijk ging ik toch weer een avontuur aan, met veel 's avonds vergaderen. Dank ook aan het CDA, zowel de fractie als het bestuur, die mij de kans hebben gegeven om deze functie hier te vervullen. Dank ook aan de gemeenteraad voor de wat mij betreft in ieder geval heel prettige samenwerking. Dank ook aan de griffie. Ook als je naar buurgemeenten kijkt, is de rol van de griffie echt bijzonder. De griffie vervult hier een zodanige rol dat ze tussen de raad en het college staat. De griffie is niet tegen het college, maar denkt ook mee met het college. Ik heb een heel goed voorbeeld van dat meedenken. Mij gebeuren af en toe gekke dingen. Ik was een keer drie kwartier voor een raadsvergadering nog even drugs aan het gebruiken, zoals ik dat altijd noem. Ik scheurde finaal uit mijn broek. Toen dacht ik bij mezelf: o jé, dat heb ik weer, drie kwartier voor de raadsvergadering; ik moet het er maar mee doen. Ik stond hier op deze zelfde plek en ik dacht bij mezelf: ach, niemand ziet dat het van achteren helemaal open ligt; dus wat kan mij dat schelen? Maar voordat ik op mijn plaats zat, had ik al een mailtje van de griffie, van Minke, gekregen: "Daan, weet je wel dat je uit je broek gescheurd bent?". Ook de griffie denkt dus mee met het college.

Ik heb eigenlijk twee verschillende colleges meegemaakt, eerst met Inge en Bianca en met Marc als gemeentesecretaris en later met Hans, Nanning en Andreas. Ik wil jullie stuk voor stuk bedanken voor de heel prettige en goede samenwerking die we hebben gehad. Ik wil het bestuurssecretariaat bedanken, met name Sjors, die me vaak hielp in mijn onhandigheid. Aan het eind van mijn periode ontglipte hem zelfs "domme wethouder". Ook de ambtenaren zou ik willen bedanken. Zonder iemand tekort te willen doen, wil ik met name de ambtenaren van de onovertroffen afdeling Financiën danken. Mocht ik iemand niet genoemd hebben, maakt u zich dan geen zorgen; dan heeft u gewoon te weinig indruk op mij gemaakt.

Ik wens de nieuwe wethouders, Marcel en Monique, heel veel succes. Weet dat ik heel veel vertrouwen in jullie heb en dat ik er niet aan twijfel dat jullie samen met Nanning en de burgemeester, Paulien, en ondersteund door Andreas, een goed en succesvol college zullen zijn. Let wel op het lijstje dat ik jullie gegeven heb met de tien personen die jullie moeten vermijden. En weet dat jullie me altijd kunnen bellen als Voorschoten volgend jaar weer onder preventief toezicht staat. Ik heb ervan genoten om wethouder van Voorschoten te zijn. Ik had het niet willen missen. Ik hoop dat het de gemeenteraad en het college goed gaat, maar vooral hoop ik dat het Voorschoten goed gaat. Dank u wel!

(Applaus)

De **voorzitter**: Het lijkt me goed om een paar minuutjes te schorsen, zodat er ook ruimte is voor een georganiseerde aftocht. Wellicht willen mensen de beide vertrekkende wethouders ook goede wensen overbrengen. Daarna gaan we door met het coalitieakkoord en de nieuwe ploeg, die aan de slag kan gaan.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

4. Coalitieakkoord 2018–2022 "Duurzaam vooruitstrevend, Samenwerken aan slimme oplossingen voor een sterk Voorschoten"

De **voorzitter**: Ik zou willen voorstellen dat de drie fractievoorzitters van de coalitiepartijen in eerste instantie een toelichting geven, waarna de andere leden van de raad de gelegenheid krijgen om te reageren op het coalitieakkoord.

De heer **Van den Dool** (VVD): Voorzitter. De nieuwe voorgestelde coalitie, bestaande uit de VVD, GroenLinks en D66, is het formatieproces met groot onderling vertrouwen ingegaan om hier vanavond te kunnen zitten met een programma waar wij helemaal achter staan en waarvan wij denken dat het niet alleen voor ons maar ook voor deze raad en voor dit dorp goed is om dit de komende vier jaar uit te rollen. Wij zijn het proces in vertrouwen ingegaan. We hebben geen uitruil van onderwerpen gedaan maar hebben elkaar goed aangekeken. We wisten van elkaar wat we wilden en hoe elke partij erin zat. Zo zijn we het proces aangegaan. We hebben elkaar aangekeken en we hebben gedacht: we schrijven dit op en zo gaan we dit doen.

Als ik er een aantal onderwerpen uit mag halen, begin ik met het onderwerp "economie". Wij blijven de komende vier jaar de economische agenda volgen zoals die is opgesteld. We gaan ook een nieuwe opstellen in goed overleg met de ondernemers. Ik zal daar een aantal belangrijke punten uit halen. Wij willen mensen aan het werk zetten. Daarbij gaat het niet alleen om mensen die langdurig werkloos zijn. Ook aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gaan wij speciale aandacht geven. We willen ook dat alle bedrijventerreinen goed benut gaan worden. Ook voor panden waar misschien nog leegstand is, willen we dus een goede oplossing vinden om bedrijvigheid te creëren, zodat de economische waarde van dit dorp wordt vergroot. Dat kan ook door nog eens goed te kijken naar bepaalde regels, door regels weg te nemen die niet nodig zijn of door regels anders op te schrijven. Dat blijven belangrijke waarden. Wij kijken naar het centrum van het dorp als de huiskamer van Voorschoten. Dat blijft zeer veel aandacht krijgen, ook de inrichting van het centrum, ook weer in overleg met de ondernemers die daar zitten en uiteraard ook met deze

raad en met onze inwoners. Bij de economie hoort ook een goede bereikbaarheid van dit dorp. Dat gesprek gaan wij zeker aan. Dat zullen we ook zeer sterk met Leiden gaan doen, omdat daar op dit moment het grootste knelpunt zit. Dat is dus een speerpunt van ons om de bereikbaarheid vanuit het dorp voor elkaar te gaan krijgen en om de stilstand daar te beëindigen. We kijken ook intern naar onze infrastructuur. De wegen en vooral de verkeersveiligheid zijn dus ook punten.

Dat zijn heel mooie punten, omdat je dit samen met onze inwoners kunt doen. We hebben gevraagd om input te leveren voor het coalitieakkoord. We hebben veel dingen gehoord over situaties van verkeersveiligheid en wegen. Het is leuk om meteen al met slimme ideeën van inwoners aan de slag te kunnen gaan en om daar echt iets mee te kunnen doen om de situatie te verbeteren. Heel veel onderwerpen zullen we op die manier gaan aanpakken. Het gaat om het vinden van een slimme oplossing. Het kenmerk van een slimme oplossing is vaak dat je achteraf zegt: waarom ben ik daar niet zelf op gekomen? Dat geeft ook aan dat die oplossing er soms niet nu al meteen ligt. Daarvoor zul je echt actief het gesprek moeten aangaan, omdat je mensen moet aanhoren die daar op een bepaalde manier over denken, om tot iets te komen. Van een aantal dingen in het akkoord zou je misschien kunnen zeggen "wat zijn dan die slimme oplossingen en waar is de financiële onderbouwing?", maar ik geef al aan dat we die oplossingen wel gaan vinden. Een aantal kleine dingen hebben we al gevonden, omdat we daar actief naar gevraagd hebben. Dat is de houding die wij aannemen. Die oplossingen komen er. Daar geloven we in en dat weten we ook al, omdat we daar gericht naar gaan kijken. Die oplossingen kunnen we dan incorporeren.

Aan de andere kant is het ook logisch dat er voor grote oplossingen misschien inderdaad nog geen financiële onderbouwing is. Sommige onderwerpen zijn zo groot, bijvoorbeeld het zwembad. Daar hebben we een taskforce op gezet. Wij staan er helemaal achter dat die taskforce lekker en onafhankelijk aan de slag gaat, maar we weten nog niet hoe dat eruit gaat zien. We weten ook niet hoe groot het gaat worden. Dat is ook goed als je dat op dit moment nog niet helemaal in kaart hebt gebracht. Het is goed dat het een dynamisch proces is, zodat je het gesprek aangaat en uiteindelijk tot iets komt waarmee het zwembad en mogelijk nog veel meer daaromheen daar een goede plek krijgen en goed gaan draaien. Wat dat betreft is het in het akkoord nog niet helemaal in beton gegoten, maar er staat wel dat we daarmee aan de slag gaan. Dat gaan we met veel energie doen.

Wij hebben onderling vertrouwen in elkaar. We kijken ook goed naar de rest van de raad. Dat zijn we uiteraard niet vergeten, want daar komen ook goede ideeën van-

daan. We hebben met elkaar gesproken, maar het gesprek met andere fracties in deze raad geeft ook weer nieuwe ideeën. Dat gesprek zullen we dus aangaan en we blijven ook kijken naar mensen in Voorschoten zelf die met ideeën komen die Voorschoten zullen verrijken.

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Voorzitter. Hier zitten wij, een nieuwe coalitie en straks ook een nieuw college. Ik denk dat dat een heel goede zaak is. Er is ook al gerefereerd aan het ambitieniveau van dit akkoord. Ik denk dat dat heel goed is. Zonder ambities staan wij nergens. Juist in een periode waarin we echt heel erg op het geld hebben moeten letten en dat in de toekomst ook gaan doen, is het ook goed om weer een perspectief te hebben, een perspectief dat met name erg insteekt op zelfstandigheid, maar wel in de Leidse regio. Die keuze hebben we bewust gemaakt. Het is goed om daar iets over te zeggen, omdat we tijdens de onderhandelingen heel serieus gekeken hebben naar onze eigen verkiezingsprogramma's. GroenLinks was daar duidelijk over; GroenLinks is er al jaren duidelijk over dat de ambitie in de Leidse regio ligt, om diverse redenen: niet alleen vanwege de spaghettij, zoals dat genoemd wordt, maar ook omdat er gewoon een aantal voor de hand liggende zaken zijn. Het UWV in Leiden is voor onze uitkeringsgerechtigden bijvoorbeeld veel nabijer dan het UWV in Den Haag. De arbeidsmarkt en het onderwijs zijn op dit moment gesplitst over twee regio's. Alleen al vanwege die simpele redenen kun je geen goed arbeidsmarktbeleid, gekoppeld aan het onderwijs, neerzetten. Ik noem ook de RDOG en Hollands Midden, waar Voorschoten deel van uitmaakt binnen de Leidse regio, terwijl onze jeugdzorg weer is belegd in Haaglanden. Ik denk bijvoorbeeld aan Veilig Thuis, waar de afgelopen jaren behoorlijk wat over te doen is geweest en die onder de RDOG valt. Wij moeten dus extra kunstgrepen uithalen om de jeugdzorg goed te blijven verbinden aan Veilig Thuis. Er zijn gewoon een aantal weeffouten. Wij zijn blij dat we door die keuze in ieder geval deze weeffouten kunnen gaan herstellen, naast een aantal andere zaken, die te maken hebben met effectiviteit en efficiency van onze uitvoerende organisatie, maar daar zullen we in de discussie ongetwijfeld nog op terugkomen.

Dit gezegd hebbende wil ik wijzen op een aantal parels en pareltjes in ons akkoord. GroenLinks is verguld en wij zullen ons er keihard voor gaan inzetten om er zo veel mogelijk uit te halen. Ik verwacht dat we dat ook in samenspraak en in overleg met de hele raad kunnen doen. Waarom? Het is een ambitieus document. Er zal bij tijd en wijle echt gezocht moeten worden naar geld. Er zullen dus ook keuzes gemaakt moeten worden. In die zin is niks in beton gebeiteld. Ik ga ervan uit dat we als raad dan gezamenlijk de juiste keuzes zullen maken. In die zin hoop ik ook echt op collegialiteit en samenwerking.

Nu kom ik op een paar mooie punten waar GroenLinks verguld mee is. U hebt het kunnen lezen: we willen de wachtlijsten op de huizenmarkt terugdringen en we willen de doorstroming gaan bevorderen. We willen ook meer betaalbare woningen voor starters en senioren. De toegankelijkheid in de openbare ruimte voor mensen met een beperking wordt aangepakt. We gaan ook experimenteren met buurtprojecten en het beheer van openbaar groen. Heel belangrijk en ook conform onze verkiezingsprogramma's is dat we hebben gezegd dat wat groen is, groen blijft. Dat heeft ook consequenties voor de ontwikkeling van gebieden in Voorschoten, waarmee we ook nog wat verdieneffecten hopen te bereiken. Biodiversiteit krijgt meer aandacht bij het groenbeheer. In overleg met jongeren gaan we ook kijken naar een seizoensbestendige hangplek. Mensen met schulden worden sneller geholpen. Eenzaamheid onder jong en oud gaan we bestrijden. Medewerkers in de huishoudelijke ondersteuning zullen gewoon een salaris ontvangen conform de cao. U hebt een tijdje terug in het Leidsch Dagblad kunnen lezen dat het in de regio bij tijd en wijle minder goed gesteld is met dat punt. Er komt ook een lokale welzijnsorganisatie met één loket. Tot slot vind ik het ook erg belangrijk dat we in het minimabeleid zorgvuldig zijn met bestraffen en dat we ook gaan kijken waarom regels worden overtreden. U kent misschien het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid van afgelopen jaar. Dat ging over doenvermogen en stress bij mensen in een lastige situatie. Als gevolg van die stress kunnen mensen bij tijd en wijle echt niet meer de juiste beslissingen nemen. We vinden het heel belangrijk dat om die reden ook bekeken wordt wat de achtergrond is, zodat die mensen niet bestraft worden, waarmee ze alleen maar opgezaaid zouden worden met meer stress. Dat is overigens iets wat weinig geld hoeft te kosten. Ik denk dat wij als coalitie ook dat soort zaken goed en scherp in het oog zullen houden en dat dat juist zal leiden tot een socialer Voorschoten.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. De heer Binnendijk maakte zojuist een heel te rechte opmerking in zijn verhaal over hoe hij het akkoord typeerde: we hadden moeilijk in twee zinnen kunnen zeggen dat iedereen wel ongeveer kan bedenken wat we gaan doen, omdat het geld er toch niet is. Dat is voor D66 uiteindelijk de essentie van het akkoord. Het is een akkoord met ambitie, ondanks het feit dat we ons als gemeente in een ontzettend moeilijke situatie bevinden. Dat was voor D66 de insteek die we hoopten te bereiken aan de onderhandelingstafel en de reden waarom we hier vandaag met veel trots in deze raadzaal het coalitieakkoord kunnen presenteren, omdat we bij onze partners aan die onderhandelingstafel, de VVD en GroenLinks, diezelfde houding hebben gezien: ambitie kan gerealiseerd worden door slimme oplossingen te vinden, door creatief na te denken buiten de geijkte

patronen om en op die manier het dorp verder te helpen, ook al is de financiële malaise nog niet voorbij nu we onder het preventief toezicht uit zijn, zoals de heer Binnendijk terecht opmerkte.

Dit plaatst ons voor een aantal grote uitdagingen maar ook mooie kansen voor de toekomst. We zijn trots op het duurzame akkoord dat we hebben kunnen vormen, waarbij we als gemeente zelf het goede voorbeeld willen geven en waarbij we ook willen stimuleren dat inwoners en ondernemers zelf verduurzamen en kansen zoeken om ons dorp ook op die manier klaar te maken voor de toekomst.

In het akkoord zit ook ambitie op het gebied van participatie. Juist daarin moet de komende tijd echt nog een heleboel gaan gebeuren; dat hebben we de afgelopen dagen en weken ook heel nadrukkelijk meegekregen in deze raadzaal, ook van insprekers. We hebben gezegd dat dit vooral moet zitten in "show, don't tell". We kunnen heel mooi op papier zetten dat we meer gaan doen op het gebied van participatie, maar de beste manier om dat te bereiken, is door het gewoon te gaan doen. In dat opzicht ben ik ook heel blij met de hoeveelheid input die wij gekregen hebben vanuit het dorp toen wij als onderhandelende partijen een oproep deden om input mee te geven aan ons als onderhandelaars. Ik weet dat deze oproep in meerdere gemeenten in het land en in de regio is gedaan en dat in enkele gemeenten precies één suggestie van één bewoner op dezelfde manier is binnengekomen. Het feit dat wij als Voorschoten ongeveer 120 suggesties hebben ontvangen, zegt iets over de wijze waarop de inwoners en ondernemers in Voorschoten willen meedenken over wat er gebeurt in het dorp. Dat moeten we koesteren; daar moeten we blij mee zijn. In dat opzicht ben ik ook trots op het feit dat we daarmee bij de totstandkoming van dit akkoord een eerste stap hebben gezet, maar dat is ook echt nog niet meer dan alleen maar een eerste stap. Daar moeten we de komende tijd follow-up aan gaan geven, zowel met het experimenteren met nieuwe vormen van participatie als door er vooral voor te zorgen dat de basis op orde is en dat de spelregels, zoals die overigens eerder ook vanuit het dorp door inwoners geformuleerd zijn en ook al met ons als raad gedeeld zijn, ook de dagelijkse praktijk der dingen worden.

Dit betekent ook dat we voor de realisatie van onze ambities, wat de financiële dekking daarvan betreft, ook met de inwoners en ondernemers van Voorschoten aan de slag moeten. Door enkele raadsleden werden de ambities via persberichten al enigszins bekritiseerd: "we moeten het nog zien" en "de teleurstelling ligt op de loer", zoals dat werd gezegd. Dat realiseren we ons heel goed en we zijn ons daarvan bewust, maar we hebben het vertrouwen – dat is de essentie van ons akkoord – dat we

door samen te werken met de inwoners, met de ondernemers en met maatschappelijke organisaties die ambities in het dorp kunnen gaan realiseren.

Het laatste wat ik hierover wil zeggen, gaat over de regiokeuze. Johan zei daar terecht al het een en ander over. Dat wordt de komende jaren een van de moeilijkste discussies voor ons dorp. We moeten niet weglopen voor die discussie. We moeten die discussie blijven voeren. We hebben als drie partijen eenduidig gezegd dat wij kiezen voor samenwerking in de Leidse regio, maar daar is nog heel veel invulling voor nodig: wat dat betekent voor alle afzonderlijke gemeenschappelijke regelingen, wat er wel of niet in samenwerking in de Leidse regio gedaan kan worden en hoe we daarin de kernwaarden van ons dorp kunnen verankeren en beschermen. We kregen vandaag nog een heel terechte brief van de Initiatiefgroep Kernwaarden, waarvoor veel dank, om ons erop te attenderen dat we die discussie in de verdere invulling van onze regionale samenwerking moeten blijven voeren in en met het dorp. Dat soort discussies moeten we de komende jaren nog blijven voeren, maar we moeten ook realistisch zijn. We moeten er geen gewoonte van maken om in dit huis de heer Binnendijk voor alles de credits te geven nu hij geen wethouder meer is, maar hij merkte zojuist terecht op dat we hierbij ook niet bang moeten zijn voor de realisatie dat we in samenwerking vaak ook voor ons eigen dorp veel meer kunnen realiseren. Daarom durven we die keuze voor samenwerking in de Leidse regio te maken.

Zoals gezegd zijn we heel blij met de samenwerking bij de onderhandelingen, maar misschien zijn we minstens zo blij met de reacties van veel oppositieraadsleden gedurende de afgelopen dagen en weken in de pers, want ze hebben daarmee getoond de discussie constructief-kritisch aan te willen gaan. Dat hebben we de komende jaren nodig.

De **voorzitter**: Het woord is aan leden van de raad die een reactie willen geven op deze toelichting door de drie partijen die een akkoord hebben gesmeed.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Namens mijn fractie zal ik deze cyclus over de nieuwe coalitievorming voltooien na mijn eerdere twee bijdragen in de raadsvergaderingen van april en mei. Het is dus een triptiek.

Een basisplaats in sport en bestuur is nooit vanzelfsprekend. Morgenavond geen Nederland of Italië bij het wereldkampioenschap voetbal en vanavond geen CDA of ONS Voorschoten in de coalitie. Dat is zeker slikken; daar hebben we geen geheim van gemaakt, maar dit is tevens een extra aansporing om de lat nog hoger te leg-

gen. Wij willen die uitdaging met verve aangaan. Daarmee willen wij ook aantonen dat wij ons inziens ten onrechte zijn uitgeschakeld.

Een aantal reflecties, ook gelet op de uitnodiging in de aanbiedingsbrief. Er zijn veel tijd en energie geïnvesteerd in dit document. Dit nieuwe algemeen kader voor het gemeentelijk beleid 2018-2022 nu zonder meer voor kennisgeving aannemen, zoals in het eerste beslispunt verwoord, zou geen recht doen aan de intenties en de inspanningen van de opstellers, noch aan de attitude dat de collegepartijen op een open en constructieve manier het gesprek willen aangaan. Wel moest ik toen even – het was maar heel even – denken aan een fabel van La Fontaine over de bijl en de boom. Fabels bevatten soms wijze levenslessen. Een houtvester, bij wie het bijl-handvat steeds afbreekt, vraagt bomen raad voor een stevige houtsoort. De bomen raden hem een oleander aan. Dankbaar voor het advies gaf de houtvester daar gevolg aan. Vervolgens sneuvelt de ene na de andere oleander. Dan eindigt de fabel met: "Nogmaals, ik heb het naar ik meen al meer gezegd: geef nooit uw vijand raad, want dat bekommt u slecht". Voor ons is er geen vijand, maar u begrijpt wat ik bedoel.

Er ligt met dit collegeakkoord een mooi stuk proza voor ons. Ik geef een enkel voorbeeld, met een citaat van pagina 24: "We werken aan een openbare ruimte die uitnodigt tot lopen, fietsen, buitenspelen en ontmoeten; aan wijken waar plaats is voor alle inkomens(groepen), voor starters, mensen met een zorgvraag en statushouders alsook voor gemeenschappelijk wonen. We maken daarnaast werk van klimaatbestendigheid, landschapskwaliteit en rijkere natuur." Terzijde merk ik op dat de automobilist in dit stukje ontbreekt. Zo kan ik meer citaten geven. Kortom, als je dit leest, is dit bijna een klein paradijs op aarde. Waarom citeerde ik deze passage? Het akkoord straalt de nodige ambitie en het nodige elan uit. Daar is niks mis mee. Be good and tell it; de heer Andringa gaf daar zojuist weer blijk van. Maar het akkoord bevat wel heel veel goede voornemens. Dat is ook de media niet ontgaan. Ik taxeer zeker meer dan 100 doelformuleringen over wat het college wil, over voornemens. Daar kan de CDA-fractie zich overigens best vaak in vinden, op enkele uitzonderingen na; ik kom daar nog op terug. Ook de toon en de teneur van het stuk spreken in algemene zin aan. Ik noem refreinachtige formuleringen, zoals "het zoeken van een zo breed mogelijk draagvlak", "samenwerken met betrokken inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties" en "groen blijft groen". Voorts missen wij evenmin een besef van realisme en een waken voor overdreven verwachtingen, ook in de bijlage met 115 aangedragen ideeën. Dat is goed. "De taak van de overheid is even essentieel als beperkt" zei oud-premier Zijlstra eens. Die waarschuwing zal de grootste coalitiepartij zeker extra aanspreken.

Het accent op een zelfstandig Voorschoten heeft onze volle instemming, evenals meer eenduidigheid in de regiokeuze. Onduidelijk is dan weer dat de bijlage op pagina 33 spreekt van "fusie is nu niet aan de orde". Het F-woord valt toch. Waarom wordt het woord "nu" gebruikt? Onze inzet in de verkiezingen was: meer dan ooit Voorschoten. Een zekere tweeslachtigheid – met veel "enerzijds/anderzijds formuleringen" – kenmerkt trouwens het hele document. Misschien is dat onontkoombaar, maar je vraagt je dan soms af hoe sterk het onderlinge vertrouwen is.

Over regiokeuze gesproken: op pagina 13, bij het eerste concrete voorbeeld, valt op dat bij de schoolkeuze voor kinderen van statushouders sprake is van zo veel mogelijk aansluiten bij de schakelklassen in Leiden en, jawel, de andere regio, Leidschendam Voorburg. Wethouder Mol zei volgens het Leidsch Dagblad van 7 juni: "Als uit onderzoek blijkt dat sociale taken in de Leidse regio duurder zijn dan met Wassenaar en Leidschendam, doen we dat niet". Een eenduidige of toch een meerduidige regiokeuze? In de bijlage met suggesties van inwoners worden andere opties dan samenwerking in de Leidse regio afgewezen. De vraag is wat dat betekent voor de bewonersconsultatie als stemmen toch een andere richting opgaan.

Bij het volgende punt speelt mee dat ik als politicoloog opgeleid ben: we zijn getraind en gedrild in beleidsanalyses. Slechts weinig doelen zijn aan een tijdpad gekoppeld. Welbeschouwd tel ik vier concrete doelen die expliciet zijn gekoppeld aan 2018: onderzoek naar het totaalbeeld van gemeenschappelijke regelingen, samen met werkgevers in 2018 een nieuw arbeidsmarktoffensief opstellen, er komt dit jaar een plan van aanpak volksgezondheid en dit jaar verschijnt de nota Schuldenreductie. Voor 2019 tel ik er ook vier: de nieuwe economische agenda, een nieuw plan van aanpak in 2019 voor betere dienstverlening door de gemeente, een actieplan laaggeletterdheid en een nieuw milieubeleidsplan. Ook de volgende voornemens kennen een concrete termijn: in 2020 actualisatie van de huidige Woonvisie 2016–2019 na ommekomst, dus in 2020. Verder weg in de tijd liggen het streven naar een energieneutraal Voorschoten in 2030 en het streven om in 2030 te voldoen aan de luchtkwaliteitsnormen van de WHO, de Wereldgezondheidsorganisatie.

Prioritering is dus nodig, evenals het besef dat niet alles kan, zeker niet alles tegelijk. Ik geef een enkel willekeurig voorbeeld, het urgente probleem van de langparkeerders bij het NS-station. Ik citeer: "Daardoor is er soms geen plek meer voor inwoners van Voorschoten". Ik citeer opnieuw: "Dat probleem gaan we oplossen". Dat wordt stellig en rotsvast opgeschreven, maar wanneer gaat dit best wel lastige probleem, waar we een aantal jaren geleden over hebben gesproken, aangepakt wor-

den? Vele Voorschotenaren kijken ernaar uit. Dat geldt volgens mij ook voor het fietsvrij maken van de Schoolstraat.

Kortom, we nodigen het nieuwe college uit tot snelle concretisering van de voornemens in een werkprogramma met meet- en toetsbare prioritering – SMART, zoals de coalitie graag zegt – met planning en tijdstrajecten. En mag daarbij vooral gelden: practice what you preach? Immers, the proof of the pudding is in the eating en niet in papier, dat geduldig is. Gelet op de verwoorde en vanavond ook getoonde ambitie betwijfel ik niet dat meer concreetheid in uitwerkingsplannen niet lang op zich laat wachten.

Ik heb vanavond een heel concreet verzoek aan de nieuwe coalitie. Ik vraag het nieuwe college om na twee jaar – zeg: in de zomer, in juli – september 2020 – met een tussenbalans te komen, zodat besproken en besloten kan worden welke projecten en plannen naar het oordeel van de raad in elk geval, ook gelet op de dan geldende financiële mogelijkheden c.q. onmogelijkheden, nog aan snee moeten komen in de tweede helft van deze raadsperiode, in de context van de resultaten die in de eerste twee jaar bereikt zijn. Een toezegging van de nieuwe coalitie op dit verzoek zouden wij op hoge prijs stellen. Terzijde: gisteravond waren we bij de WODV en ik denk dat ook de WODV hier wel bij zou varen.

Het volgende punt is Het Wedde. Het zwembad blijft open; dat is aangekondigd en staat in de stukken, maar wat betekent dat nu? Open tot hoelang? In de samenvatting lees ik: "Het zwembad willen we versterken met andere kostendragers, bijvoorbeeld een gezondheidscentrum en fitness". So far, so good, maar in de financiële paragraaf, op de pagina's 27 en 28, lees ik toch een zeer cryptische en wollige zin: "Voor ambitieuze projecten zoals het cultureel centrum, het zwembad en onderwijs-huisvesting, zijn alternatieve kostendragers nodig. Dan kan het bijvoorbeeld gaan om incidentele middelen die met grondopbrengsten of vastgoed verkoop vrijgevoerd worden en deels in die projecten terugvloeien. Ook kan gedacht worden aan de uitbreiding van functionaliteiten, om zo een exploitatiemodel te verstevigen." En nu komt het: "Voor die projecten geldt dat dekking in de verdere uitwerking gezocht moet worden en voorwaardelijk is aan de realisatie van de plannen." Dat is dus een duidelijke slag om de arm. Een extra slag om de arm lees ik op pagina 28, waar staat: "De mogelijkheid om dekking te vinden voor ambities, hangt in grote mate samen met de mate waarin risico's bewaardheid en beheerst worden." De grote vraag is: wat staat er nu echt? Blijft Het Wedde wel open en tot hoelang? Ik kan nu vooralsnog niets anders concluderen dan dat men enerzijds stelt dat Het Wedde openblijft en anderzijds dat het antwoord op de vraag of Het Wedde openblijft, afhangt van de

vervulling van een aantal condities. Kortom, we nodigen het college uit om snel volstrekte duidelijkheid te bieden over dit voor het CDA en een belangrijk deel van Voorschoten zeer aangelegen punt. Ik noem de bijna 9.000 handtekeningen.

Nu we het toch over financiën hebben: het coalitiestuk mist een financiële onderbouwing. In menige andere gemeente is die paragraaf er wel. Ik heb even gegoogeld en het is niet moeilijk om voorbeelden te vinden: Maassluis, Valkenburg en andere gemeenten. In de stukken valt op dat een groots en duur project zoals de Leidseweg-Noord nauwelijks wordt genoemd. De vraag is verder hoe houdbaar het is om zo stellig te zijn over het niet verhogen van de ozb, gegeven bijvoorbeeld de in het akkoord zelf genoemde druk op de begroting vanwege gemeenschappelijke regelingen en de meicirculaire. We nodigen ook op dit punt het college uit om snel meer duidelijkheid te bieden over de financiële onderbouwing van dit akkoord.

Overigens: met diverse passages stemmen we beslist in, zoals met het uitgangspunt van een structureel en reëel evenwicht tussen inkomsten en uitgaven en de erkenning van de noodzaak van het verder op orde brengen en houden van de financiën en van een strakke financiële discipline. Anderzijds zijn er vage teksten die vragen oproepen, zoals die over alternatieve kostendragers, externe geldstromen en het verkrijgen van subsidies. Externe subsidies verkrijgen is niet zo makkelijk. In eerdere discussies over de Duivenvoordecorridor is dat ook gebleken. Ook hier veel "enerzijds/anderzijds"-teksten, duidelijk compromisachtige teksten, waarvan het afwachten is welke kant de bal op rolt.

Een voorbeeld van een ambitie waar we minder gelukkig mee zijn, is de passage over de openingstijden. Ik citeer vanaf pagina 11: "Wij brengen de Voorschotense winkeltijden in lijn met de openingstijden in de regio. Ondernemers zijn vrij om hun openingstijden zelf te bepalen. Dat geldt ook voor de openstelling op feestdagen." Dat vinden wij minder gelukkig, omdat er ons inziens ook grenzen zijn aan een bruisende, innovatieve economie.

De **voorzitter**: Mag ik u wel vragen om af te ronden, meneer Bremmer? We hebben spreektijden en ik heb me mede op uw verzoek voorgenomen om daar strak op te zitten.

De heer **Bremmer** (CDA): Ik ben bijna klaar, maar ik denk dat dit tegenover drie inleidingen wel kan. Ik ben echt bijna klaar.

Kortheidshalve noem ik de discussie die we eind 2013 hebben gevoerd over de openingstijden. Daarbij is toen beslist tot een verruiming, ook met steun van het CDA. Ik denk dat dat een zinvolle verruiming was. Kortheidshalve: wij zullen voorstellen terzake kritisch beoordelen.

Een enkel woord over de portefeuillevverdeling en de wethouderskeuze. De enige echte nieuwkomer, Marcel Cramwinckel, krijgt een zware portefeuille. Wij feliciteren hem en D66 daarmee in het bijzonder. Hem kennend zal hij zeker voortbouwen op het goede werk van zijn voorgangers Beimers en Binnendijk. D66 heeft een goede neus gehad.

Ik vat samen; ik voldoe aan uw verzoek. Laten we, gegeven de vele voornemens en doelformuleringen, niet vergeten dat het vooral aankomt op uitvoering. In VVD-termen: doen! Wij willen het nieuwe college vanuit een positieve basishouding in toon en stijl constructief tegemoet treden, niet polariserend, wel confronterend, met als spiegel de eigen CDA-visie en -doelstellingen en ook haalbaarheid en betaalbaarheid van de coalitievoornemens, steeds verblindingen zoekend. Om het eens op z'n Duits te zeggen: mit Maß und Mitte. Ook voor ons als oppositiepartij geldt: practice what you preach. Dat realiseer ik me.

Helemaal ten slotte: de CDA-fractie wenst de nieuwe coalitie een goede reis toe, maar het is niet primair aan ons – dat zult u begrijpen – om de coalitie de wens van een behouden vaart mee te geven. Dat is aan anderen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Mag ik u meteen een vraag stellen? Is het de bedoeling dat we nu ingaan op het eerste punt van dit agendapunt of pakken we alle punten die bij dit agendapunt staan?

De **voorzitter**: Alles.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Mooi zo, dank u wel.

Voorzitter, dames en heren. Toen wij het coalitieakkoord ontvingen, zijn we dat in tempo gaan lezen. Het idee van ONS Voorschoten aangaande de inhoud van dit akkoord is als volgt. Onze grondhouding is positief, maar dat is een eerste reactie. Wij zien dat hierin op een aansprekende manier tal van rationele en realistische elementen zijn verpakt, kennelijk ook met een open oog en oor voor mensen die in de knel zouden kunnen komen als je het alleen op de rationele en realistische toer gooit. Er zit aangaande alle aspecten die je je kunt voorstellen, ook een toon van redelijkheid

in, wat we belangrijk vinden. Het is alleen niet een compleet coalitieakkoord. Je kunt je de vraag stellen of je dat op dit moment had kunnen verwachten, gegeven de situatie waarin dit akkoord is geschreven. Er zijn enkele punten die ik er toch uit wil lichten, omdat we die erg belangrijk vinden, omdat we ons er zorgen over maken of omdat we denken dat het op deze manier sowieso niet gaat lukken. Als ik het goed heb opgeteld, zijn het vijf punten.

Ten eerste. Sinds het publiceren van dit coalitieakkoord is in onze lokale samenleving onrust ontstaan. We zijn inmiddels een aantal keren aan de mouw getrokken aangaande het compleet vernieuwde subsidiebeleid. Sportverenigingen, culturele instellingen en iedereen die het betreft, vraagt: what's in it for us, wat gaat er gebeuren? We willen het college graag oproepen om zo snel mogelijk met concreetheid te komen en de raad daarin ten volle te betrekken, want die onrust is niet goed; dat verdienen die mensen niet. In die zin richten wij ons op die mensen; het is fijn dat u er op de publieke tribune allemaal in groten getale bent. We begrijpen het geluid dat binnenkomt.

Het tweede punt strookt helemaal niet met het verkiezingsprogramma van ONS Voorschoten. Het lijkt trouwens ook niet te stroken met een punt waar ik straks op inga en dat in dit coalitieakkoord staat. Ik heb het over het accommodatiebeleid. Er lijkt niet ingezet te worden op "nieuw voor oud"; we gaan door met oud. Als de accommodatie waaraan gedacht wordt, de bibliotheek is waar vervolgens een cultureel centrum van gemaakt wordt, hoe zit het dan met de energiehuishouding daar? Daar is immers niet bepaald energiezuinig gebouwd. Als het een tijdelijke tussenoplossing is: goed, een stukje subsidie, Fonds 1818; het kan allemaal, maar als je het doet, doe het dan goed, hoe moeilijk het ook is. Ik denk ook aan het parkeren ter plekke. Zo zijn er nog wel wat randvoorwaarden. Het accommodatiebeleid zouden wij dus graag onder een stevigere noemer verpakt willen zien.

Het derde punt is de sociale huur, met de nadruk op "huur"; het gaat dus niet om sociale woningbouw in z'n algemeenheid. Het voornemen op het punt van sociale huur is 25% van de nieuwbouw. We vinden dit te krap. In het midden wordt gelaten of er ook nog een opening is voor sociale koop. We weten heel goed dat dat in de praktijk moeilijk te realiseren is. Dat heeft ook te maken met de vastgoedmarkt en de prijzen. Misschien is daar nog een opening, maar als het bij 25% van de nieuwbouw blijft, vinden we dat te krap. Er is een hard, bijna pregnant geluid uit de samenleving: jongeren van voor in de twintig die in Voorschoten geboren en getogen zijn, vertrekken uit Voorschoten, want er is niks te vinden. Ouderen willen kleiner wonen, maar er is niks te vinden. We streven zo niet naar een gezonde bevolkings-

opbouw. Je haalt de gezonde bevolkingspiramide eigenlijk onderuit doordat je de woningbouw niet realiseert; 25% vinden we te weinig.

We noemden zojuist rationaliteit, realisme en redelijkheid. Er is één element waarbij echt concreet iets wordt genoemd wat ver buiten die kaders ligt: Voorschoten in 2030 energieneutraal. Een snelle rekenaar ziet dat dat afgerond 140 maanden is. Dat betekent dat je, als je anderhalve maand niks doet, 1% van je tijd kwijt bent. Dit gaat u niet halen. Doe dit uzelf nou niet aan, want dit gaat niet lukken. Dat is hoe wij hierover denken. Hoe graag we dit ook hadden gewild, dit is voor de Bühne. Dit gaat niet werken.

Zoals voorgaande sprekers ook al zeiden – we hebben daar aan de ene kant wel wat begrip voor – ontbreken tijdlijnen en een prioriteitstelling. Het grote werk dat we moeten gaan doen – we hopen dat met elkaar te kunnen doen – is dus het trekken van die tijdlijnen en het stellen van die prioriteiten. Wat is er aan de hand? Eén belangrijk stuk ontbreekt in dit coalitieakkoord, namelijk de financiële onderbouwing. Er staan een aantal schetsen en die zijn raak getroffen. Het is een mooie plaat aan het worden van een aantal groepen architecten, drie in totaal, die aan de tekentafel zijn gaan zitten met in hun ene hand een verkiezingsprogramma van een partij. Die verkiezingsprogramma's hebben ze over elkaar heen gelegd en zo hebben ze een aantal rake klappen richting beleid voor de toekomst neergezet. Zoals gezegd: ONS Voorschoten herkent daarin veel positieve dingen, maar die architecten hebben in het schetsen van dat bouwwerk één ongelooflijk belangrijk stuk vergeten: er is geen fundament; er is geen basis. De heer Van Rixtel merkte zojuist treffend op dat niets in beton is gegoten. Dat betekent: openheid, ook naar partijen die niet in het college zitten. Ik dank de coalitie daarvoor, maar in dat fundament missen we het beton wel heel hard. We lopen het risico dat het coalitieakkoord hiermee niet verankerd is in de grond en dat met een beetje zijwind de luchtballon wegdrijft. En dan moeten we nog beleid gaan maken. Het ziet er, gegeven de breedte van de geschetste kaders en het zeer ambitieuze beleid dat op papier is gezet, tevens naar uit dat de mogelijkheden om hier een fundament onder te leggen, veel smaller zijn dan de breedte van die luchtballon. We zullen keuzes moeten maken. Dit gaat niet werken. Het is veel te veel.

We willen ook van onze kant een stukje rationaliteit, realisme en redelijkheid laten horen. Als wij het zo goed hadden geweten en als wij het zoveel beter hadden gekund, hadden we ook het lef moeten hebben om nu de financiële onderbouwing onder dit coalitieakkoord op tafel te leggen. Maar zo simpel is het niet. Wij zijn eerlijk genoeg om te erkennen dat het nu en de komende vier jaar makkelijk is om als

beste stuurman aan wal te gaan roepen hoe het allemaal wel had moeten. Wij verkeren met elkaar in Voorschoten in zeer zwaar weer. De vertrekkend wethouder van Financiën heeft dat raak verwoord: we zijn nog niet halverwege de way out. Het probleem daarbij is dat op tal van plekken kosten hoger blijken uit te vallen. We moeten maar hopen dat het aan de inkomstenkant – denk aan het Gemeentefonds en vele andere aspecten – niet tegen gaat zitten. De belastingdruk in Voorschoten is al zo hoog. Het zal dus heel, heel, heel slim rekenen moeten worden. ONS Voorschoten wil graag constructief en positief vooruitkijken en samenwerken met de nieuwe coalitie in wording. Samen weet je meer en er zal verschrikkelijk veel slimheid geboden zijn. Houd ons op de hoogte zodra er tegenvallers zijn in de orde van grootte van een ton en meer. Beste coalitie, wacht dan niet tot het tijdpad van een Kadernota of een Najaarsnota. Meld dat zo snel mogelijk, want dat heeft direct effect. We zullen zeer, zeer, zeer scherp aan de wind moeten gaan zeilen met elkaar. Anders komt er weinig van terecht. Grotere afwijkingen zouden we dus graag zo snel mogelijk willen weten.

Nu kom ik bij agendapunt 4.3, waarbij aan de raad der gemeente Voorschoten wordt voorgesteld om gezien het coalitieakkoord, dat we zojuist besproken hebben, te besluiten om het coalitieakkoord voor kennisgeving aan te nemen. Dat is te doen. Daar zitten we dus positief in, maar nu komt het. Daarover is vanmiddag ook enig onderling overleg geweest tussen de fractievoorzitters van de partijen die juist niet in het college in wording zitting zullen nemen. We zaten toch een beetje te zoeken naar de duiding. Die positieve grondhouding is er en we zijn blij dat we niet al bij de allereerste start onze harnassen van zolder hoeven te halen en dat we niet in een vechthouding hoeven te beginnen, maar dat er bereidheid is om met elkaar te praten. Er is een positieve, coöperatieve grondhouding. Dat is belangrijk, maar we gaan geen kruisje zetten bij de algemene kaders voor het beleid van de gemeente in de periode 2018–2022. Er is ook nog zoets als democratie en daar mag je tegenstellingen in hebben. Vandaag is waarschijnlijk niet de dag om tot in detail alle elementen van het coalitieakkoord te bespreken, ook gelet op het feit dat tijdpad, prioriteiten en financiële onderbouwing ontbreken. Er staat nog wel wat te doen. We zouden het college in wording willen vragen of wij het goed begrijpen dat als we instemmen en meegaan met het voorstel, dit met nadruk niet betekent dat we instemmen met het complete coalitieakkoord. Als dat wel zo was geweest, zijn we namelijk een heel stuk op weg naar een raadsbreed gedragen akkoord als alle partijen zouden meetekenen. Mijn vraag is dus: als wij hiermee instemmen, betekent dat dan dat we niet instemmen met het complete coalitieakkoord? Dit is immers niet ONS Voorschotens akkoord; we staan er niet bij, we waren er niet bij en er staan stukken in waar we het gewoon niet mee eens zijn. En is het nieuwe college bereid om constructief en hard

te werken aan het toch realiseren van een aantal inhoudelijke punten om een raadsbreed gedragen akkoord te maken? Dat zijn twee belangrijke vragen die we laten meewegen in het beantwoorden van de vraag of we hierin meegaan.

Tot slot: er is – ik moet zeggen: wederom – een waardevolle en zeer gewaardeerde bijdrage geweest van de Initiatiefgroep Kernwaarden. Ik denk dat we ons als Voorschoten gelukkig moeten prijzen met zo'n club van mensen die hun denken, hun schrijfvermogen, hun organisatorisch vermogen en hun tijd inzetten en het allemaal regelen: insprekavonden, initiatieven en voorstellen. Dat is belangrijk. Wat die brief betreft: de initiatiefgroep verwoordt het zelf ook al, maar onze indruk is dat er wel eens wat overheen gelopen wordt. We moeten ons samen realiseren – dit wordt ook gesteld door de Initiatiefgroep Kernwaarden zelf en de mensen die je bijvoorbeeld op de insprekavond in het bondsgebouw treft, ongeveer 150 mensen, die je trouwens heel vaak ziet, ook bij de verkiezingsdebatten in het Cultureel Centrum enzovoort – dat de overgrote meerderheid van onze lokale samenleving nog nooit zelf heeft gezegd wat ze nou precies zou willen met de toekomst van Voorschoten. Daar ligt voor de coalitie, de raad en iedereen die daarbij betrokken is, dus een heel grote opgave: hoe gaan we inhoudelijk die brug leggen? Want we willen het anders doen. Dat straalt het coalitieakkoord ook uit; dat is één van de zaken die wij positief zien. Wat de brief van de Initiatiefgroep Kernwaarden betreft: het veiligstellen van de kernwaarden en het gebruik van die kernwaarden als harde randvoorwaarden zouden we iets willen afzwakken, want het zou zo kunnen zijn dat die randvoorwaarden ten opzichte van dit bouwwerk nog niet helemaal bouwkundig uitgehard zijn. Er moeten nog meer mensen bij komen die ook hun mening geven. Dat zou kunnen betekenen dat het DNA van Voorschoten er toch nog iets anders uitziet. Daar zien we dus naar uit: wat is de mening van al die anderen?

Tot slot willen we graag besluiten met de nieuwe coalitie bijzonder veel succes te wensen. We willen zeker niet nalaten om ook de drie betreffende wethouders in dit nieuwe college bijzonder veel succes te wensen. We kennen hen natuurlijk alle drie in, rond en buiten deze raadzaal. Het zijn mensen waar we vertrouwen in hebben. We hebben ook ervaren dat het alle drie mensen zijn met werkelijk de drive om te willen luisteren, samen te werken en samen dingen te doen. Wat dat betreft zou het dus kunnen zijn – de toekomst zal dat leren – dat alle drie de wethouders de goede mensen op de goede plek zijn for the time being. Verder zullen we de processen kritisch volgen. We zitten er positief in.

De voorzitter: Voor degenen die moeten staan: er zijn nog twee fracties. Dat betekent nog maximaal 25 minuten en 57 seconden staan, maar wellicht hebben de

fracties van de SP en de Partij van de Arbeid minder tijd nodig om hun inbreng te leveren, maar ik geef ze graag de gelegenheid en de ruimte om hun spreektijd volledig te gebruiken.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. De tijd die u net noemde, was toch alleen de tijd voor de SP, hè?

De **voorzitter**: Nee, die is nu 12 minuten en 52 seconden. Dit gaat er allemaal vanaf, hoor.

De heer **Maassen** (SP): Ik kon het niet laten.

Voorzitter. We hebben zojuist drie coalitiepartijen, nu echt in de rol van coalitiepartijen, hun akkoord horen verdedigen. Daarna hebben we twee voormalige coalitiepartijen horen zeggen wat er allemaal mis is met dit coalitieakkoord, vooral dat de financiën niet goed onderbouwd waren en dat er geen goed tijdpad was. Ik heb daarom nog even snel gescand in het coalitieakkoord van vier jaar geleden. Ik zie daarin geen concreet tijdpad. Over de financiën zie ik een schetsmatige paragraaf die begint met de volgende zinnen, die ik u niet wil onthouden: "Solide financieel beleid is een speerpunt van deze coalitie. Uitgangspunt is een meerjarig materieel begrotingsevenwicht, waarbij de gemeentelijke lasten niet worden verhoogd en de gemeente niet meer geld uitgeeft dan er binnenkomt." Dat hebben we gezien, ja. Ik zou het nieuwe college in ieder geval de wens willen meegeven dat er over vier jaar niet weer zo'n betweter zit als ik, die zegt: u hebt het allemaal opgeschreven, maar er is helemaal niets van terechtkomen. Laten we daarmee beginnen.

Ik heb eigenlijk zelden een coalitieakkoord gelezen waarin ik me zo kon vinden. Het moet de fractie van de SP echt van het hart dat het coalitieakkoord zoals het er ligt, een mooi coalitieakkoord is en dat het in ieder geval dichterbij ons staat dan het coalitieakkoord van vier jaar geleden. Ik wil een aantal punten noemen. Ik begin met het punt waarvan u allemaal weet dat ik daar veel mee aan de slag ben, namelijk de sociale huurwoningen en woningbouw. In het coalitieakkoord staat – ik zou willen zeggen: eindelijk – de waarneming dat het hard nodig is om extra sociale huurwoningen te bouwen. En dat van een coalitie waarin twee van de drie deelnemende partijen een paar jaar geleden nog een amendement op de Woonvisie indienden om het percentage sociale huurwoningen bij nieuwbouw terug te brengen naar 10%. Inmiddels staat er 25%. Mijn fractie had natuurlijk liever gezien dat daar 30% stond, maar het is wel vooruitgang, waarvan akte. Ook zien we dat er eindelijk een aanpak komt voor de wachtlijsten, dat er betaalbare appartementen in het centrum worden

gepland, dat er naast 25% sociale woningbouw ook nog via de regionale woonvisie wordt gekeken naar iets duurdere huurwoningen en goedkope koopwoningen. Kortom: we zijn er nog niet, maar mijn fractie ziet wel grote vooruitgang ten opzichte van de afgelopen jaren.

Dan het fietsen in de Schoolstraat. Volgens mij was het in 2015 dat ik samen met het toenmalige gemeenteraadslid Lamers een motie indiende om te onderzoeken of fietsen in de Schoolstraat misschien op zaterdag beperkt zou kunnen worden. Wij kregen de hele gemeenteraad over ons heen. Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen om die motie aan te houden, omdat we wisten dat, als we de motie in stemming zouden brengen, zij het zeker niet zou halen. Wat staat er nu in het coalitieakkoord? Tijdens openingstijden van de winkels niet meer fietsen in de Schoolstraat. Voor de veiligheid van de voetgangers is dat een heel belangrijke keuze, waar wij heel blij mee zijn.

Over het betrekken van inwoners bij besluiten van de gemeenteraad staan heel mooie woorden in het coalitieakkoord, maar vanavond is al vaker gezegd dat het heel erg belangrijk is dat het niet om de woorden gaat maar om de daden. En dat hoort u uit de mond van een Ajax-supporter. Maar laten we hier wel eventjes heel helder over zijn: er moet zeker een hoop gebeuren. Er is de afgelopen jaren op dit vlak een hoop misgegaan. Mensen voelen zich vaak niet serieus genomen en zijn vaak aan de kant gezet. Dat gebeurt nog steeds. Natuurlijk kun je niet iedereen tevreden stellen en natuurlijk zul je bij raadplegingen van inwoners ook stemmen krijgen die een andere kant opgaan. Je kunt het niet iedereen naar de zin maken. Dat geldt ook bij de regiokeuze: er zullen mensen zijn die liever richting Wassenaar gaan, er zullen mensen zijn die richting Leidschendam willen en er zullen mensen zijn die richting Leiden willen. Je kunt hun niet allemaal hun zin geven, maar je moet wel een serieus proces in gang zetten en je moet daar serieus iets mee doen. Daar zullen wij de komende jaren heel veel van gaan zien. Ik ben heel benieuwd hoe dat uit gaat pakken en ik wens u daar heel veel sterkte bij.

Tot slot – ik heb het onderwerp al even genoemd – de focus op de regio. Anderhalf jaar geleden schreef ik samen met Monique Lamers een opiniestuk over de focus op de Leidse regio. Wij deden dat op dat moment omdat wij het nodig vonden om de discussie open te breken, omdat wij vonden dat wij ruim voor de verkiezingen duidelijk moesten maken hoe wij erin stonden en dat de discussie niet altijd op basis van feiten werd gevoerd. In dat stuk pleitten wij op een aantal gronden voor een keuze voor de Leidse regio. Dat zat 'm onder andere in het feit dat er veel meer aansluiting was bij de Leidse regio en dat het in veel gevallen veel logischer was om

daarbij aan te sluiten, maar wij merkten ook dat er vanuit Wassenaar niet met open armen naar Voorschoten werd gekeken. Als je beoogd partner jou niet ziet zitten, moet je misschien ergens anders naar kijken. Wij zien nu in het coalitieakkoord terug dat de Leidse regio centraal komt te staan voor Voorschoten. De SP denkt dat dat goed is. Ook wat dat betreft dus waarderende woorden.

Maar u kent mij een beetje; ik blijf niet alleen maar positief. Natuurlijk staan er in het coalitieakkoord ook zaken waar wij minder blij mee zijn. Die zaken zijn al naar voren gekomen. 25% sociale woningbouw; wij hadden liever 30% of nog meer gezien. De heer Bremmer van het CDA noemde al de openstelling van de winkels, die ze helemaal zelf mogen kiezen. Daar is de SP ook niet zo'n voorstander van. Maar alles overziend weet je dat zo'n coalitieakkoord het gevolg is van onderhandelingen tussen verschillende partijen. Je kunt niet alles krijgen. Dit is een mooi akkoord, maar ik wil er wel even duidelijk bij zeggen dat dit natuurlijk niet een akkoord is dat de SP mede heeft opgesteld of heeft ondertekend. Het is dus niet ons coalitieakkoord en daarom zullen wij er ook niet voor stemmen, niet omdat wij er geen toekomst in zien maar om de doodsimpele reden dat je je naam ook niet onder het verkiezingsprogramma van een andere partij zet.

De heer **De Graaf** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. Het is een bijzondere avond en daarom ga ik er deze keer maar eens bij staan, want we hebben afscheid genomen van een college van VVD, CDA en ONS Voorschoten. We hebben vier geen geweldige jaren achter de rug. We zijn onder curatele gesteld. Geen enkel lid van het college van B en W zat de rit uit en het voormalige college – eigenlijk nog het huidige college – mocht puinruimen. Dat resulteert in een rigoureuus pakket van bezuinigingen in de meerjarenbegroting 2018-2021, waar de PvdA tegen heeft gestemd, maar tegelijkertijd onderkennen wij de ondankbare taak die de vier leden van het college het afgelopen jaar moesten verrichten. Hoewel twee van de vier leden al weg zijn – ik zal de dank nog aan hen overbrengen – willen ook wij hen daarvoor danken, maar het werd wel tijd voor verandering, voor een frisse wind, voor een andere coalitie. We zijn blij met die nieuwe coalitie. Zij is weliswaar niet gestoeld op drie andere partijen – dat zou eigenlijk het mooist zijn geweest – maar op twee, maar dat is niet anders.

Terugkijkend op de afgelopen drie maanden zien we een informatiefase die leidde tot het voornemen om zowel aan een coalitieakkoord als aan een raadsakkoord te werken. We zien een onderhandelingsproces tussen coalitiepartijen, dat in de traditionele beslotenheid plaatsvond en weinig vernieuwend was. We zien een raadsakkoord – of meenden dat te zien – waarvan de totstandkoming naar de toekomst is

verschoven en waarvan ik inmiddels de zinvolheid betwijfel, maar uiteindelijk kwam er dan het coalitieakkoord met de heel mooie naam "Duurzaam vooruitstrevend". In onze eerste reactie hebben we laten weten dat de tien prioriteiten die we in de samenvatting kunnen lezen, ons aanspreken, zowel de beleidsinhoudelijke prioriteiten als de uitgangspunten voor het financiële beleid.

Maar tegelijkertijd zijn we kritisch, want hoe denkt de coalitie al deze ambities te realiseren? Hoe realistisch zijn ze? Liggen er geen teleurstellingen op de loer? Zijn ze niet boterzacht? Waar is de financiële onderbouwing? Dat is onze eerste vraag, waar ik straks verder op inga. De tweede vraag is: waarom worden er zo weinig concrete voorstellen gedaan over burgerparticipatie en burgerinitiatieven? Waarom wordt er nu al zo'n duidelijke keuze voor Leiden gemaakt? Waarom ontbreekt een routekaart waarin staat hoe, wanneer en waarover Voorschotenaren worden betrokken bij de besluitvorming over de bestuurlijke toekomst van Voorschoten? Ik werk beide vragen enigszins uit.

Bij onze eerste kritische vraag geef ik drie voorbeelden van ambities waarvan je je kunt afvragen hoe realistisch ze zijn. Over het eerste voorbeeld is al eerder gesproken: de coalitie wil een energieneutraal Voorschoten in 2030. Wie kan daartegen zijn? Prima. Wij moeten over twaalf jaar dus evenveel energie opwekken als gebruiken. Zonder ambitie kom je nergens, zul je zeggen, maar deze ambitie is torenhoog, terwijl het akkoord helemaal niet zegt hoe dit concreet zal worden gerealiseerd. Daarom nodigt de PvdA het nieuwe college graag uit om op korte termijn het uitvoeringsprogramma aan de raad voor te leggen waarin staat hoe dit zal worden gerealiseerd. Omdat we geen tijd te verliezen hebben – dat is zojuist ook al gememo-reerd – zien we dat het liefst nog dit jaar.

Een tweede voorbeeld: in de laatste meerjarenbegroting van de oude coalitie is bezuinigd op allerlei voorzieningen. De nieuwe coalitie wil sportpark Adegeest privatiseren. VVD, GroenLinks en D66 willen het zwembad behouden en willen het Cultureel Centrum en de bibliotheek integreren. Gekeken wordt naar alternatieve kosten dragers buiten de lopende begroting van de gemeente. Daar is eerder op een uitstekende wijze aan gerefereerd door de heer Bremmer, die in zijn verhaal het akkoord aardig fileerde. Wat gebeurt er als die private financiering onvoldoende van de grond komt?

Een derde voorbeeld. In ons omringende gemeenten is een inzet die is gericht op 30% sociale huurwoningen, best gebruikelijk. De coalitie kiest voor 25%. Wij vinden dit een gemiste kans, ook al omdat Voorschoten relatief weinig woningen heeft voor

woningzoekenden met een kleine beurs. Maar goed, één van de instrumenten van de coalitie is het aanscherpen van de prestatieafspraken met de corporaties. Maar ja, recent heeft deze raad besloten om de corporaties jaarlijks € 0,5 miljoen extra te laten betalen aan rioolheffing. Hoe realistisch is die aanscherping van de prestatieafspraken als je ook kijkt naar de recente IBW-cijfers van twee weken geleden? Kortom, drie voorbeelden van ambities en evenzovele voorbeelden van het ontbreken van een inzichtelijk pad om deze ambities te realiseren. Dat vinden wij jammer. Dit kan leiden tot torenhoge verwachtingen bij de inwoners en tot diepe teleurstellingen. Indien ambities en wensen niet worden gerealiseerd, zal dit zich voordoen. Het coalitieakkoord zal veel gaan eisen van het verwachttingsmanagement van het nieuwe college. Ik wens het college daar veel sterkte bij.

Onze tweede kritische vraag heeft te maken met het gebrek aan concrete plannen voor een grotere betrokkenheid van Voorschotenaren bij het beleid en voor het terugdringen van het cynisme ten opzichte van de politiek. Jazeker, er staan intenties en goede bedoelingen in het akkoord, maar daar blijft het bij. Een mooi voorbeeld is de expliciete keuze van deze coalitie voor de Leidse regio. Gemeenschappelijke regelingen buiten de Leidse regio moeten naar de Leidse regio. Er moeten zelfs meer publieke verantwoordelijkheden worden belegd in de Leidse regio. Publieke verantwoordelijkheden, wat zijn dat eigenlijk? Dat zijn geen diensten of uitvoeringstaken. Dat gaat veel verder dan dat, maar de PvdA prijst de coalitie voor haar openhartigheid op dit vlak. VVD, GroenLinks en D66 gaan op weg naar Leiden. Ik vind in dit akkoord geen verwijzing naar de enquête van vorig jaar, waarin inwoners zich konden uitspreken over hun keuze. Die keuze was niet Leiden. Ik lees geen voorstel voor de manier waarop Voorschotenaren worden betrokken bij de discussie over de bestuurlijke toekomst van het dorp, maar gelukkig hoorde ik afgelopen maandag beoogd wethouder Cramwinckel op de radio zeggen dat hij het eens is met mijn voorstel om een routekaart te maken waarin staat hoe inwoners, ondernemers en verenigingen worden betrokken bij de meningsvorming over onze toekomst. Mag ik deze uitspraak zo interpreteren dat die routekaart er snel komt? En laten we daar dan eens een keer een beetje creatief mee omgaan en laten we dat niet altijd op de traditionele manier doen. Maar het blijft een gemiste kans dat hierover niets in het coalitieakkoord staat.

Ik kom tot afronding, maar ik heb nog twee punten, allereerst het voorliggende concepttraadsbesluit. Alle partijen, of ze nu tot de coalitie behoren of niet en of ze nu wel hebben deelgenomen aan de besprekingen over het coalitieakkoord of niet, worden uitgenodigd om het coalitieakkoord te onderschrijven. Ze worden zelfs uitgenodigd om het college op te dragen om zich bij de uitvoering van zijn taken naar

dit kader te richten. Eigenlijk wordt dus voorgesteld om het coalitieakkoord te promoveren tot een raadsakkoord. U kunt zich wellicht voorstellen dat in het coalitieakkoord passages staan die wij niet onderschrijven. Het zal dan ook geen verbazing wekken dat wij tegen dit raadsbesluit, tegen deze tekst, zullen stemmen. Dit moet niet worden gezien als een soort verkapte motie van wantrouwen tegen de samenstelling van het college, zoals het waarschijnlijk zal worden gevormd. Ik wil hier graag mijn vertrouwen uitspreken in de personen die het nieuwe college gaan vormen, een college van en voor goed bestuur, dat op open wijze het overleg voert met de raad, dat daarenboven zorg draagt voor een bestuursstijl die de afstand tussen enerzijds het Voorschoten van de inwoners, de ondernemers en de verenigingen en anderzijds politiek Voorschoten overbruggt en dat cynisme over de gemeentepolitiek terugdringt. Dat heeft Voorschoten nodig. Ik wens het beoogde nieuwe college heel veel succes.

De voorzitter: U heeft een toelichting gehoord van de partijen die het collegeakkoord hebben opgesteld en u heeft de reactie daarop gehoord van de fracties die daar niet bij betrokken zijn geweest. Met name de laatste fracties hebben aangegeven moeite te hebben met het voorliggende besluit om kennis te nemen van het akkoord en om dit te hanteren als het kader van waaruit gewerkt moet worden. Ik snap dat in politieke zin, maar er is natuurlijk wel een bepaald kader nodig van waaruit er gewerkt moet worden. Dat dat op deze manier wordt ingevuld, is inherent aan de situatie die is ontstaan. De heer De Graaf geeft terecht aan dat er, als je dat eensgezind zou weten te onderschrijven, sprake zou moeten zijn van een raadsakkoord en dat is niet zo. De wijze waarop u heeft aangegeven om te willen gaan met de besluitvorming, is dus alleszins verklaarbaar en volgens mij ook voor iedereen te begrijpen.

Er zijn een paar opmerkingen gemaakt door de partijen die niet betrokken zijn geweest bij de opstelling van het akkoord. Ik vraag me af hoe zinvol het is als daar nu uitgebreid op gereageerd gaat worden. U kunt ook de ruimte geven. Ik zou dit eigenlijk in praktische zin willen doen; ook daar zijn opmerkingen over gemaakt. Er komt natuurlijk een uitwerking van dit akkoord. Er komt een werkplan, er komt een financiële onderbouwing en er worden nog allerlei aanvullende dingen opgesteld waarover u straks als raad met elkaar in discussie gaat. Feitelijk zou ik u willen vragen de discussie voor dit moment als afgerond te beschouwen, tenzij u als fracties van mening bent dat u op een aantal vragen per se een antwoord wilt hebben, want vanavond krijgt u geen antwoord over de financiële onderbouwing. U krijgt ook geen antwoord op hoe het tijdspad eruitziet. U krijgt ook geen antwoord over hoe burgerparticipatie in de komende periode vorm en inhoud gaat krijgen. Ik denk dat

u zelf ook begrijpt dat die realiteit er gewoon nog niet in zit, omdat daar nog in vele andere sessies met elkaar over gesproken moet worden. Dit is een ordevoorstel van mijn kant, maar ik leg dit graag bij u neer.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Wij kunnen uw betoog volgen, maar wij hebben één verzoek gedaan van een andere orde. Dat is het verzoek om een tussenbalans. Daar zouden wij graag een reactie op willen, want anders zouden wij willen voorstellen om dat toe te voegen aan de beslispunten. Wij zouden dus graag een reactie krijgen op ons verzoek om na twee jaar een tussenbalans te krijgen.

De heer **Andringa** (D66): Die midterm review zeggen wij bij dezen graag toe, absoluut.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik zal de korte resterende spreektijd niet verbruiken. We zouden graag van één van de schrijvende partijen van het coalitieakkoord een antwoord willen krijgen op onze twee vragen. Eén: als we instemmen, dus meegaan, met het voorliggende raadsbesluit, bevestigt de coalitie in wording dan dat wij daarmee niet instemmen met het gehele coalitieakkoord? Dat wil ik graag expliciet horen, zodat dat ook geregistreerd kan worden. En twee: zegt het college in wording toe dat het toch inspanningen verricht om ook nog tot een inhoudelijk raadsakkoord te komen? Op die twee vragen zou ik graag antwoord krijgen voordat we gaan stemmen.

De **voorzitter**: U bent natuurlijk ook altijd vrij om een stemverklaring af te leggen. Dat is in praktische zin de oplossing van uw eerste vraag. De tweede vraag laat ik graag over aan een van de opstellers.

De heer **Van den Dool** (VVD): Ik wil mijn woorden herhalen over het instemmen met het voorliggende raadsbesluit. We hebben het expliciet zo geformuleerd dat we u, ook gehoord uw reactie, op zich uitnodigen om hiervoor te stemmen, want u gaat daarmee niet akkoord met wat in het raadsakkoord staat. U stemt dan inderdaad in met een algemeen kader waarmee het college aan de slag kan, want anders zou ik niet zo goed weten waar het college mee aan de slag moet kunnen. En u heeft ook veel goede woorden uitgesproken over een heleboel dingen in het akkoord, waarvoor nogmaals dank. Kan ik uw tweede vraag nog een keer concreet van u horen?

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Dat is de vraag of het college in wording bereid is om samen met ons toch ook nog te gaan kijken naar een inhoudelijk en breed gedragen raadsakkoord op een aantal punten.

De heer **Van den Dool** (VVD): Over het raadsakkoord hebben we al een discussie gehad. Daar gaan we nog mee verder. We hebben wel de kaders vastgelegd van wat dat akkoord zal behelzen. Misschien komt er een discussie of het wel "akkoord" heet of dat het anders heet. Daar gaan we nog mee aan de slag, maar over "een inhoudelijk akkoord" hebben we het in feite al gehad en daar hebben we een besluit over genomen. De inhoud staat in het coalitieakkoord. Het raadsakkoord zou over andere dingen gaan. Dat antwoord wist u dus eigenlijk al.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik begrijp heel goed dat het niet mogelijk is om vanavond allerlei antwoorden te krijgen, maar wanneer kunnen wij antwoord krijgen over het moment waarop wij antwoorden krijgen?

De **voorzitter**: Als we dat zouden weten, zouden we glazen bollen hebben waarmee we de toekomst zouden kunnen voorspellen, maar u krijgt antwoorden. Het tijdspad kunnen wij echter niet exact tot op de maand aangeven. Dat gaat straks natuurlijk ook helder worden in de strategische agenda en in de andere momenten van discussie die gaan volgen. Dat is inherent aan de structuur en het systeem waarin we in dit land nu eenmaal zitten.

De heer **De Graaf** (PvdA): Dat begrijp ik niet goed. Het moet toch mogelijk zijn om een afspraak te maken dat er bijvoorbeeld op 1 september vanuit het nieuwe college een agenda ligt waarin geagendeerd wordt wanneer wat te verwachten is? Dan is het nog niet inhoudelijk gevuld. Waarom zou dat niet kunnen?

De **voorzitter**: We hebben na afloop van deze vergadering een constituerend beraad met het – dan – nieuwe college. Ik denk dat het verstandiger is om dit op dat moment met elkaar te bezien. Of wij in staat zijn om de aanvullende informatie te geven waar u om vraagt – het opschrijven van die agenda – en de momenten waarop dit zou kunnen gebeuren – vraagt ook afstemming met de ambtelijke organisatie. Dat is gewoon een planningsvraagstuk waar ik als voorzitter van het college op dit moment niet een-twee-drie antwoord op kan geven. We zullen onze uiterste best doen om daaraan tegemoet te komen, maar ik wil echt het constituerend beraad gebruiken om daar inhoud aan te kunnen geven, want ook ik ben nog niet geheel aangesloten bij alles wat er is gebeurd. Ik hoop ook zelf antwoorden te krijgen op de vragen die ook u gesteld heeft, want dat is nu eenmaal ook het lot van een burgemeester. We gaan er dus mee aan de slag. Als we er in de raadsvergadering van morgen al antwoord op kunnen geven, zou dat heel mooi zijn. Anders kom ik daar

in het presidium op terug, met de daaropvolgende raadsvergadering. Zou dat voor u acceptabel zijn?

De heer **De Graaf** (PvdA): Ja.

De **voorzitter**: Ik wil nu vragen of u kunt instemmen met het besluit, waarbij gevraagd wordt om kennis te nemen van het coalitieakkoord en dit voor kennisgeving aan te nemen, dit akkoord te hanteren als algemeen kader voor het beleid van de gemeente in de periode 2018-2022, het college van burgemeester en wethouders op te dragen zich bij de uitvoering van zijn taken naar dit kader te richten en de opdrachten aan het college uit te werken in meetbare resultaten, vastgelegd in programmabegrotingen en meerjarenbegrotingen. Ik heb zo'n beetje het idee dat de partijen die het coalitieakkoord hebben gemaakt, wel met het besluit kunnen instemmen, maar de andere partijen niet. Maar dat laat ik graag aan u over.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Wij zullen voorstemmen. Ik voeg daaraan toe dat wij de coalitie het voordeel van de twijfel geven in het algemene kader. Er volgen nog een aantal uitwerkingsplannen, maar gelezen het akkoord en gehoord de discussie zullen wij ons niet tegen dit algemene kader verzetten. Wij stemmen dus voor.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik heb een stemverklaring voor ons drieën, de hele fractie van ONS Voorschoten. Wij gaan voorstemmen, omdat we aan het begin van dit moeilijke traject met z'n vieren staan. Tegen de heer Van den Dool zou ik zeggen: als we u de hand reiken, pak die dan, want dan werkt het de komende vier jaar een stuk makkelijker. We hebben daar nog steeds vertrouwen in. Tegelijkertijd spreken we het vertrouwen uit dat de collegepartijen toch met de andere partijen aan de slag willen gaan om zaken tot een raadsakkoord te verheffen, ook al staan ze ook in het collegeakkoord. De afstand die we hebben genomen ten aanzien van de inhoud van het coalitieakkoord moge duidelijk zijn. We gaan dus wel instemmen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Ik heb het net al gezegd: ik heb veel vertrouwen in de samenstelling van het nieuwe college, maar het coalitieakkoord is niet ons ak-

koord. Derhalve gaan wij dit niet als kader meegeven voor de werkzaamheden van het college.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de VVD, D66, het CDA, GroenLinks en ONS Voorschoten voor het voorstel hebben gestemd en dat het voorstel derhalve met achttien tegen twee stemmen is aangenomen.

5. Benoeming wethouders

De **voorzitter**: Wij kunnen nu overgaan tot de benoeming van de wethouders die als dagelijks bestuur aan de slag moeten gaan. Voorafgaand aan de benoeming heb ik aan het kantoor van Capra, een juridisch kantoor, gevraagd om onderzoek te doen naar de integriteit van de wethouders. Het is een verantwoordelijkheid van de burgemeester om daarop toe te zien. Ik heb van tevoren met u gedeeld dat ik dat zou gaan doen. De wethouders zijn alle drie getoetst en hebben ook een spiegelgesprek gehad met de jurist van Capra, opdat zij goed voorbereid zijn op integriteitsskwetsies die zich zouden kunnen voordoen in de dagelijkse praktijk. In de rapportages die ik terug heb gekregen, heb ik bevestigd gezien dat alle drie de kandidaat-wethouders de screening met een positief resultaat hebben afgerond en dat er een positief advies van het bureau van Capra ligt om hen te benoemen als wethouder. Er zijn dus geen belemmeringen. Desondanks is er een voorzitter van de commissie voor Onderzoek van de geloofsbrieven die daar ook iets van kan zeggen namens de commissie.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Uit het oogpunt van zorgvuldigheid, procedure en het zetten van formele puntjes op de i, daartoe geadviseerd door de griffie, zou ik het rapport inzake het onderzoek van de geloofsbrieven van de kandidaat-wethouders willen voorlezen, met dank voor uw inleiding.

De door uw raad ingestelde commissie heeft onderzoek gedaan naar de vraag of de volgende kandidaat-wethouders voldoen aan de eisen van de Gemeentewet dan wel of er andere beletselen zijn die hun benoeming tot wethouder in de weg kunnen staan. Het onderzoek is gericht op de volgende kandidaat-wethouders: de heer N. Mol te Voorschoten, mevrouw M.A.M. Lamers te Voorschoten en de heer M.N. Cramwinckel te Voorschoten. In opdracht van de burgemeester van Voorschoten – u hoorde het zojuist – is een onderzoek uitgevoerd waarvan de resultaten zijn vastge-

legd in de rapportage Risicoanalyse integriteit en bewustwordingsgesprekken van 6 juni 2018, uitgevoerd door het bureau Capra Advocaten. Uit de verklaring van de burgemeester blijkt dat in deze rapportage geen beletselen voorkomen voor benoeming tot wethouder van de gemeente Voorschoten. Gebleken is dat alle kandidaten een zogenoemde verklaring omtrent het gedrag hebben overgelegd. Uit een uittreksel uit de Basisregistratie Persoonsgegevens blijkt dat alle kandidaten woonachtig zijn in Voorschoten.

Wij stellen u voor om het voorstel tot benoeming van genoemde kandidaat-wethouders in besluitvorming te brengen. Dit alles lees ik op mede namens mevrouw Schroot, lid van de commissie, en de heer Glenn Zeelt, lid van de commissie.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Bremmer. Ik stel voor om te stemmen over het besluit behorende bij agendapunt 5, dat inhoudt dat de raad besluit een drietal wethouders te benoemen, dat de taken niet in deeltijd worden uitgeoefend en dat het de kandidaat-wethouders de heer N. Mol, mevrouw M.A.M. Lamers en de heer M.N. Cramwinckel betreft. De stemming vindt schriftelijk plaats met stembriefjes. We hebben een stembureau voor het tellen van de stemmen. Ik zou mevrouw Boom en de heer Van der Elst willen vragen om als stembureau te functioneren, zodat zij in alle rust kunnen bepalen of het allemaal klopt.

(De stembriefjes worden rondgedeeld en opgehaald en de stemmen worden geteld.)

De **voorzitter**: Het woord is aan de voorzitter van het stembureau, de heer Van der Elst.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. We hebben de stemmen geteld. Zowel op mevrouw Lamers als op de heer Mol en de heer Cramwinckel zijn twintig stemmen voor uitgebracht en nul tegen.

(Applaus)

De **voorzitter**: Met het bepalen van deze namen heeft u tevens ingestemd met de beslispunten 1 en 2 en is het voorstel aangenomen. Dat betekent dat ik nu kan overgaan tot de daadwerkelijke beëdiging van de wethouders. Ik verzoek de heren Mol en Cramwinckel en mevrouw Lamers om hier voor mij plaats te nemen.

(Alle aanwezigen gaan staan.)

De heer Cramwinckel, mevrouw Lamers en de heer Mol leggen de verklaring en belofte af.

De **voorzitter**: Ik feliciteer u hartelijk met de benoeming tot wethouder van de gemeente Voorschoten. Daar horen natuurlijk een aantal versierselen bij. In eerste instantie is dat er één. Later mogen er nog allerlei dingen tot u komen, maar die moeten wel gemeld worden. Ik overhandig u het speldje, zodat iedereen kan zien dat u uit Voorschoten komt. U mag plaatsnemen achter de tafel. We maken de vergadering even af en daarna kan er geknuffeld worden.

6. Installatie raadslid

De **voorzitter**: Met het vertrek van de heer Mol uit de raad om wethouder te worden, is er een vacature bij de VVD-fractie. Dat betekent dat er een nieuw raadslid kan worden toegelaten tot de raad, mits de geloofsbrieven daartoe geen rare dingen hebben opgeleverd.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Nieuwe raadsleden verdienen niet minder respect dan wethouders. Ik ga hier dus toch maar staan. Dit is de tweede triptiek die ik vanavond voltooi. Ik lees, opnieuw mede namens de collega's Schroot en Zeelt, het rapport voor inzake het onderzoek van de geloofsbrieven conform artikel 5, lid 4 van de Kieswet.

De commissie uit de raad van de gemeente Voorschoten heeft de geloofsbrieven en verdere bij de Kieswet gevorderde stukken ontvangen die zijn ingezonden door de heer De Bruijn, P. (Paul), wonende te Voorschoten. Op 13 juni 2018 is bovengenoemde persoon benoemd tot lid van de gemeenteraad. Even terzijde: de papieren waren al klaargemaakt; dit is een voorbeeld van een split second juridisch in werking tredend besluit. De commissie rapporteert de raad dat zij bovengenoemde bescheiden heeft onderzocht en in orde heeft bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoet. De commissie adviseert tot zijn toelating als lid van de gemeenteraad. Dat doen we uiteraard eensgezind.

De **voorzitter**: Dank u wel.

7. Beëdiging nieuw raadslid en nieuwe burgercommissieleden

De **voorzitter**: Ik vraag de heer De Bruijn om hier voor mij te komen staan, zodat hij de eed of de belofte kan afleggen. Daarnaast hebben we ook twee nieuwe burger-

commissieleden, mevrouw Zoun en de heer Reinke. Als zij erbij komen staan, doen we het meteen in één keer, want ook burgercommissieleden moeten de eed of de belofte afleggen en u gaat toch voor een heel groot deel hetzelfde werk doen.

(Alle aanwezigen gaan staan.)

De heer De Bruijn legt de verklaring en belofte af die behoort bij de benoeming tot raadslid.

De **voorzitter**: Ik feliciteer u hartelijk met uw benoeming.

Mevrouw Zoun legt de eed af die behoort bij de benoeming tot commissielid en de heer Reinke legt de verklaring af die behoort bij de benoeming tot commissielid.

De **voorzitter**: Ik feliciteer u beide van harte met uw benoeming tot burgercommissielid.

8. Bekräftiging geheimhouding

Het voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter** sluit om 22.28 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 12 juli 2018.

De griffier,

J. van der Does

De voorzitter,

P.J. Bouvy-Koene

